શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્લાન(SDRMP) અંગે પત્રક

GUJARAT INSTITUTE OF DISASTER MANAGEMENT
BUILDING RESILIENCE

GSDMA

GCERT Gandhinagar

શિક્ષણનો અધિકાર
સમગ્ર શિક્ષા
સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે

unicef
for every child

શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્લાન(SDRMP) અંગે પત્રક

GUJARAT INSTITUTE OF DISASTER MANAGEMENT
BUILDING RESILIENCE

GSDMA

GCERT Gandhinagar

શિક્ષણનો અધિકાર
સમગ્ર શિક્ષા
સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે

unicef
for every child

શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્લાન(SDRMP) અંગે પત્રક

Edition: **First, 2022**

અનુક્રમણિકા

ક. પ્રસ્તાવના.. 2

ખ. શાળામાં આપત્તિ જોખમ ને સમજવું 13

ગ. શાળામાં આપત્તિ જોખમ ઘટાડવા માટેની કાર્ય યોજના (નિવારણ અને શમન)...............20

ઘ. અસરકારક પ્રતિભાવ અને પુન:સ્થાપના માટે આપત્તિ સામેની સજ્જતા 22

ચ. સંકટની ચોક્કસ પ્રતિભાવ યોજના 28

છ. સંચાલનના સાતત્ય માટે પુન:સ્થાપના યોજના..88

પરિશિષ્ટ... 90

પરિશિષ્ટ ૧: શાળાના પ્લોટના નકશાનો નમૂનો... 90

પરિશિષ્ટ ૨: શાળાના મકાનના ફ્લોરનો નકશો... 91

પરિશિષ્ટ ૩: એસ.એમ.સી.(SMC) ની રચના માટે સરકારી આદેશ 92

પરિશિષ્ટ ૪: એસ.ડી.એમ.સી.(SDMC) ની રચના માટે સરકારી આદેશ 103

પરિશિષ્ટ ૫: શાળા સ્થળાંતર યોજના 104

પરિશિષ્ટ ૬: સંકટની ચોક્કસ સજ્જતા માટેની જરૂરી સૂચિ 105

પરિશિષ્ટ ૭: શાળાની આપત્તિ વ્યવસ્થાપન કીટ.. 107

પરિશિષ્ટ ૮: આપત્તિ/ અકસ્માત અહેવાલનું ફોર્મેટ... 108

ક. પ્રસ્તાવના

૧. પૂર્વભૂમિકા

શાળાઓ દેશના વિકાસને પ્રભાવિત કરતી સૌથી મહત્વની સંસ્થાઓ છે અને મુખ્યત્વે ભાવિ નાગરિકોના નિર્માણની જવાબદારી તેમને સોંપવામાં આવેલી છે. શાળાની સલામતીના દાયરામાં આપણા રાષ્ટ્રના બાળકો માટે સલામત શિક્ષણના વાતાવરણનું નિર્માણ કરવા જેટલું મહત્વનું બીજું કોઈ કાર્ય નથી.

ભારતના અન્ય ઘણા રાજ્યોની જેમ, ગુજરાત પણ વિવિધ પ્રકાર જળ-હવામાન સંબંધી સંકટો, ભૂસ્તરીય સંકટો, ઔદ્યોગિક, માનવસર્જિત અને જૈવિક સંકટો માટે સંવેદનશીલ છે. આ વિવિધ પ્રકારના સંકટોમાં ભૂકંપ, પૂર, દુષ્કાળ, વાવાઝોડુ, ગરમ હવામાન(હીટવેવ), રસાયણો, પરિવહન / માર્ગ અકસ્માતો, રોગચાળો, વગેરેનો સમાવેશ થાય છે. ૨૦૦૧ ના ભૂજમાં આવેલા વિનાશકારી ભૂકંપને કારણે ૯૨૧ વિદ્યાર્થીઓ અને ૩૧ શિક્ષકોના મોત નીપજ્યા હતા, ૧, ૮૮૪ શાળાના મકાન ધરાશાયી થયા હતા, ૫,૯૫૦ વર્ગખંડો ખંડિત થયા હતા, ૧૧, ૭૬૧ શાળાના મકાનોને વધારેથી લઈને ઓછું નુકસાન થયું હતું, વધારાના ૩૬,૫૮૪ વર્ગ ખંડો સત્રો યોજવા માટે બન્યા હતા.

શાળામાં અને તેની આસપાસ સલામત અને સુરક્ષિત વાતાવરણ અસરકારક શિક્ષણ માટેની પૂર્વશરત છે. આપત્તિ જોખમના ઘટાડા માટે સેન્ડાઈ ફ્રેમવર્ક (SFDRR) ૨૦૧૫-૨૦૩૦ અને સાતત્યપૂર્ણ વિકાસના લક્ષ્યો વૈશ્વિક સ્તરે શાળા સલામતીની ચિંતાઓને પ્રતિબિંબિત કરે છે. ભારતમાં, આ આંતરરાષ્ટ્રીય કરારોએ રાષ્ટ્રીય આપત્તિ વ્યવસ્થાપન યોજના (NDMP) ને અપનાવવામાં ઉત્પ્રેરક તરીકે કામ કર્યું છે. એસ.એફ.ડી.આર.આર.(SFDRR) એ ચાર પ્રાથમિકતાઓ નક્કી કરી છે, **પ્રાથમિકતા ૧: આપત્તિના જોખમ બાબતની સમજણ, પ્રાથમિકતા ૨: આપત્તિ જોખમ ઉપરના શાસનને મજબુત બનાવવું, પ્રાથમિકતા ૩: આપત્તિ બાદની સ્થિતિસ્થાપકતા માટે રોકાણ, પ્રાથમિકતા ૪: અસરકારક પ્રતિભાવ માટે અને બહેતર પુન:પ્રાપ્તિ, પુન:ર્વસવાટ અને પુન: નિર્માણમાં "બિલ્ડ બેક બેટર" કરવા માટે આપત્તિ સામેની સજ્જતાને વધારવી.**

શાળાના બાળકોની સલામતીને ધ્યાનમાં રાખીને અને તેમને ઉચ્ચ પ્રાથમિકતા ધરાવતા ક્ષેત્ર તરીકે સલામત શિક્ષણનું વાતાવરણ પૂરું પાડવા માટે, ભારતની રાષ્ટ્રીય આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સત્તામંડળ (NDMA) એ ૨૦૧૬ માં શાળાના બાળકોની સલામતીના દ્રષ્ટિકોણ સાથે રાષ્ટ્રીય શાળા સલામતી નીતિ માર્ગદર્શિકા તૈયાર કરી હતી અને તેના અમલીકરણ માટે રાજ્યોને મોકલવામાં

આવી હતી. તમામ શાળાઓને તેમની શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન યોજના તૈયાર કરવા નિર્દેશિત કરવામાં આવી હતી. માર્ગદર્શિકાના અમલીકરણ માટે અને નિયત સમયમાં શાળા શિક્ષણ અને સાક્ષરતા વિભાગ, MHRD અને NDMA ને સબમિટ કરવા માટે રાજ્ય સરકારો/કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોને સમયમર્યાદા સાથે રાજ્ય મુજબ વિશિષ્ટ કાર્ય યોજના તૈયાર કરવા નિર્દેશિત કરવામાં આવ્યા હતા. વધુમાં, એમએચઆરડીએ ઉપરોક્ત માર્ગદર્શિકાઓનું પાલન અને પાલન સુનિશ્ચિત કરવા માટે દરેક રાજ્યોને જરૂરી સૂચનાઓ પણ જારી કરી છે.

૨. કાનૂની બેકઅપ

આપત્તિ વ્યવસ્થાપન યોજનાની તૈયારી રાષ્ટ્રીય આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિનિયમ ૨૦૦૫ હેઠળ ફરજિયાત જોગવાઈઓમાંની એક છે. આ સંદર્ભમાં, રાષ્ટ્રીય આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સત્તાએ શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન યોજનાની તૈયારી માટે માર્ગદર્શિકા (રાષ્ટ્રીય શાળા સલામતી નીતિ ૨૦૧૬) જારી કરી છે.

૩. યોજનાના લક્ષ્યો અને ઉદેશ્યો

- શાળાઓ માટે બહુવિધ સંકટો સામે આપત્તિ જોખમોનું મૂલ્યાંકન કરવું અને જોખમ ઘટાડા માટેના કાર્યોને પ્રાથમિકતા આપવી
- આપત્તિ જોખમના સંસ્થાકિય માળખાંને વધુ સારું બનાવવું
- બહુવિધ સંકટો સામે આપત્તિ જોખમના ઘટાડાની વ્યૂહરચના માટેના પગલાંની સૂચિ તૈયાર કરવી
- વ્યાપક ક્ષમતા નિર્માણ યોજના વિકસાવો અને સંસાધનો અને ક્ષમતાઓમાં સુધારા કરવા
- સંભવિત કટોકટી માટે સમયસર પ્રતિભાવ અને પુન:સ્થાપના માટેના તંત્રને વિકસાવવું
- આપત્તિઓની પરિસ્થિતિઓમાં શિક્ષણના સાતત્યની વ્યૂહરચનાનું સૂચન કરવું

૪. શાળાની રૂપરેખા

શાળાનું નામ	
કોડ નંબર	

વિભાગ	(શૈક્ષણિક વિભાગ/ આદિજાતિ વિકાસ વિભાગ / સામાજિક ન્યાય અને અધિકારીતા વિભાગ / રેલ્વે/કે.જી.બી.વી. (KGBV)/આર્મી / અન્ય – કૃપા કરીને સ્પષ્ટ કરો)	
બોર્ડ સંલગ્નતા	જી.એસ.ઈ.બી.(GSEB)/સી.એસ.ઈ.બી.(CBSE)/આઈ.સી.એસ.ઈ.(ICSE)/અન્ય	
બોર્ડ નોંધણી નંબર		
સરનામું	સ્થાન	
	સર્વે નંબર./ મ્યુનિસિપલ બોર્ડ નંબર.	
	ગામ/નગર/શહેર	
	વસ્તી ગણતરી કોડ	
	તાલુકો	
	જીલ્લો	
	એસ.વી.એસ. નંબર(SVS)(જો કોઈ હોય તો)	
	જી.પી.એસ.(GPS) સંકલન	
	ટેલિફોન	
	ફેક્સ	
	ઈ-મેઈલ	
	વેબ સરનામું	
શાળાઓનો પ્રકાર	**ખાનગી/સરકારી/અનુદાનિત/બિનઅનુદાનિત/છોકરાઓ/છોકરીઓ/સહશિક્ષણ-સંસ્થા/પ્રાથમિક/માધ્યમિક/ઉચ્ચતર માધ્યમિક**	
	અંગ્રેજી/ગુજરાતી અન્ય	
શાળાના મકાનના નિર્માણની તારીખ		
શાળા ઇમારતના બાંધકામ/ માળખાનો પ્રકાર (RCC, ચણતર, વગેરે)		
શાળા પ્રાંગણમાં મકાનોની સંખ્યા		
વર્ગખંડોની		

<table>
<tr><td>રસાયણશાસ્ત્ર પ્રયોગશાળાની સંખ્યા</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td>ભૌતિકશાસ્ત્ર પ્રયોગશાળાની સંખ્યા</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td>જીવવિજ્ઞાન પ્રયોગશાળાઓની સંખ્યા</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td>માળની સંખ્યા</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td>દાદરની સંખ્યા</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td rowspan="2">શાળાનો સમય</td><td colspan="2">સવારની પાળી</td><td colspan="2">બપોરની પાળી</td><td>અન્ય</td></tr>
<tr><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="2">કુલ વિદ્યાર્થીઓ (ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકો સહિત)</td><td>છોકરાઓ</td><td>છોકરીઓ</td><td>છોકરાઓ</td><td>છોકરીઓ</td><td></td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>ખાસ જરૂરિયાતો / વિકલાંગતા ધરાવતા બાળકોની સંખ્યા</td><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>વિકલાંગતાના પ્રકારનો ઉલ્લેખ કરો</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td>શૈક્ષણિક સ્ટાફની સંખ્યા</td><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td></td></tr>
<tr><td>બિન-શૈક્ષણિક સ્ટાફની સંખ્યા</td><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td></td></tr>
<tr><td>સંચાલન સ્ટાફ</td><td colspan="2"></td><td colspan="2"></td><td></td></tr>
<tr><td>આચાર્યનું નામ</td><td colspan="5"></td></tr>
<tr><td rowspan="3">સંપર્કની વિગતો</td><td colspan="2">ફોન</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="2">મોબાઈલ</td><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td colspan="2">ફેક્સ</td><td colspan="3"></td></tr>
</table>

	ઈમેઈલ	
શું શાળામાં રસોડું છે?	હા/ના	
જો હા હોય, તો શું તમારી પાસે ગેસ સ્ટોવ અથવા ખુલ્લું રસોડું છે અથવા રસોઈ ગેસ કનેક્શનનો ઉપયોગ કરો છો?		
છોકરાઓ અને છોકરીઓ માટે અલગ શૌચાલય છે?	હા/ના	
પીવાના પાણીના સ્થાનોની સંખ્યા.		
રમતનું મેદાન અને ખુલ્લો વિસ્તાર		
અગ્નિશામક/ અન્ય અગ્નિ શામક સિસ્ટમ લગાવેલ છે	હા/ના	
જો હા હોય તો, આગ ઓલવવા માટેના સાધનો/ સિસ્ટમ	**છેલ્લી તપાસની તારીખ**	**આગામી તપાસની તારીખ**
અગ્નિશામક		
હાઇડ્રેન્ટ સિસ્ટમ		
(ઉપલબ્ધતા આધારિત ઉમેરો કરો)		
રેતી ભરેલ ડોલની સંખ્યા		
સ્થળાંતર/મોક ડ્રીલ (વાસ્તવિક આપત્તિ	હા/ના	

ની પરિસ્થિતિમાં જીવન બચાવવું) યોજના	
જો હા હોય તો, અંતિમ તારીખ જ્યારે ડ્રીલ યોજવામાં આવી હતી અને ભાગ લેનાર વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા	
શાળાના પ્લોટનો નકશો	પરિશિષ્ટ ૧ તરીકે નમૂનો
શાળાની ઇમારતોના ફ્લોરનો નકશો	પરિશિષ્ટ ૨ તરીકે નમૂનો
સલામતી તપાસ હાથ ધરવામાં આવી છે (હા/ના)	• સલામતી તપાસ જેવી કે • ઇલેક્ટ્રિશિયન દ્વારા ઇલેક્ટ્રિકલ વાયરિંગ/સિસ્ટમની સુરક્ષાની તપાસ. • આગના સંભવિત સ્ત્રોતો માટે આગ સામે સુરક્ષાની-ચકાસણી અને શાળામાં જ્વલનશીલ વસ્તુઓની ઓળખ • મધ્યાહન ભોજન દરમ્યાન પીરસવામાં આવતા ખોરાકની ગુણવત્તાનું નિરીક્ષણ. • શાળામાં પીવાના પાણી પુરવઠાની શુદ્ધતાની તપાસ. • રસોડું અને શૌચાલયોની આરોગ્યપ્રદ પરિસ્થિતિઓનું નિરીક્ષણ.

૫. શાળામાં આપત્તિ જોખમ માટે સંસ્થાગત તંત્ર

શાળાકીય સ્તરે આપત્તિ જોખમોને નિયંત્રિત કરવા માટે એટલે કે હાલના આપત્તિના જોખમોને ઘટાડવા અને શાળામાં અને તેની આસપાસ નવા જોખમોના નિર્માણને ટાળવા માટે સંસ્થાકીય તંત્ર જરૂરી છે. શાળા સલામતી બાબતમાં દૈનિક ધોરણે શાળાઓના સંચાલન માટે સૌથી મહત્વપૂર્ણ કર્મચારીની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ આ વિભાગમાં આપવામાં આવી છે.

૫.૧ શાળા સંચાલન સમિતિ (SMC)

શાળા સંચાલન સમિતિ શાળાકીય (SMC) સ્તરે આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન કાર્યસૂચિ લેવા માટે જવાબદાર છે. તેની રચના નીચે મુજબ છે; (શિક્ષણ વિભાગ, ગુજરાત સરકાર દ્વારા એસ.એમ.સી (SMC) ની રચના માટેના આદેશની નકલ પરિશિષ્ટ ૩ તરીકે આપવામાં આવી છે)

ક્રમ નંબર	સભ્યનું નામ અને હોદ્દો	મોબાઈલ નંબર	જવાબદારી
૧			• શાળા વિકાસ યોજનામાં શાળા સલામતીના મુદ્દાઓ સામેલ કરો • ખાતરી કરો કે SMC ના તમામ સભ્યો નિકટવર્તી આપત્તિ/કટોકટીના કિસ્સામાં શાળા સલામતીના વિવિધ પાસાંઓ માટે પૂરતા પ્રમાણમાં તાલીમ પામેલા છે, • ખાતરી કરો કે શિક્ષકો અને બિન-શૈક્ષણિક સ્ટાફ આપત્તિ જોખમ ઘટાડવા માટે યોગ્ય તાલીમ મેળવે છે • નિયમિત દેખરેખના ભાગરૂપે સલામતી માટેના સૂચકાંકો શામેલ કરો • શાળા સુરક્ષા માટે ફોકલ પોઈન્ટ શિક્ષકોને **(FTP)** તાલીમ આપવાનું સુનિશ્ચિત કરો • શાળા સ્તરે સહ શિક્ષકો / પ્રશિક્ષકોની (Peer Educator) તાલીમ સુનિશ્ચિત કરો • ખાતરી કરો કે ૧૦૯૮ સહિતના રક્ષણાત્મક પગલાં પ્રદર્શિત થાય છે અને શાળાના પરિસરમાં સૂચન બોક્સ મુખ્ય રીતે મૂકવામાં આવેલ છે
૨			
૩			
૪			
૫			
૬			
૭			
૮			

એસ.એમ.સી (SMC) બેઠકની વિગતો અને શાળા સલામતીને લગતા મુદ્દાઓ નીચે મુજબ છે;

ક્રમ નંબર	બેઠકની તારીખ	શાળા સલામતી સંબંધિત મુદ્દાઓની ચર્ચા અને તેના ઉકેલ
૧		
૨		

૩		
૪		

૫.૨ શાળા સલામતી ફોકલ પોઈન્ટ શિક્ષક (FPT)

ક્રમ નંબર	નામ અને હોદ્દો	મોબાઈલ નંબર	જવાબદારી
૧			શાળામાં સલામતી સંબંધિત પ્રવૃત્તિઓનું કાર્યક્ષમ રીતે સમર્થન કરવું

૫.૩ સહકર્મી શિક્ષક/પ્રશિક્ષક (Peer Educator)

ક્રમ નંબર	નામ અને હોદ્દો	મોબાઈલ નંબર	જવાબદારી
૧			ખાતરી કરો કે તમામ વિદ્યાર્થીઓ વિવિધ આપત્તિ સંબંધી શું કરવું અને શું ના કરવું,તથા સલામતી સંદેશાઓ વિષે જાગૃત છે. ખાતરી કરો કે બધા વિદ્યાર્થીઓ સલામત સ્પર્શ અને અસુરક્ષિત સ્પર્શ અને ફરિયાદ નિવારણ પદ્ધતિ વિશે જાગૃત છે.
૨			
૩			

૫.૪ શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ (SDMC)

સંકટો/ અકસ્માતોમાં વધુ સારી રીતે સજ્જતા અને પ્રતિભાવ સુનિશ્ચિત કરવા માટે શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિની (SDMC) રચના કરવામાં આવી છે. SDMC ના સભ્યો તેમની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ નીચે મુજબ છે; (શિક્ષણ વિભાગ દ્વારા SDMC ની રચના માટેના આદેશની નકલ પરિશિષ્ટ ૪ તરીકે આપવામાં આવી છે)

ક્રમ નંબર	નામ અને હોદ્દો	મોબાઈલ નંબર	ફરજો
૧			૧. બહુવિધ સંકટોનું મૂલ્યાંકન કરવું ૨. સંભવિત સંકટ માટે સેફ્ટિ ઓડિટ કરો. ૩. નિવારણ અને શમનના પગલાં લેવા
૨			
૩			

ક્રમ નંબર	નામ અને હોદ્દો	મોબાઈલ નંબર	ફરજો
૪			૪. નાણાકીય અને તકનીકી સહાય પૂરી પાડીને સેફ્ટિ ઓડિટ ઓળખવામાં આવેલા તફાવતને સૂચિત કરો. ૫. શાળા સલામતી અને આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન સંબંધિત પાસાંઓ પર તમામ સ્ટાફ સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓનું ક્ષમતાવર્ધન કરો ૬. તાલીમ ની જરૂરિયાત નું મૂલ્યાંકન કરી નિયમિત તાલીમની વ્યવસ્થા કરો અને પ્રાથમિક સારવાર કીટ, આકસ્મિક પ્રતિભાવ કીટ જેવા સંસાધનો સજ્જ કરો અને વિગતવાર સ્રોત યાદી તૈયાર કરો ૭. શાળા તમામ સ્ટાફ સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓ માટે શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન યોજના અંગેની તાલીમનું આયોજન કરવું 8. સિસ્ટમ, એસ.ઓ.પી.એસ.(SoPs) વિકસિત કરીને આપત્તિ જોખમના સંસ્થાકીય માળખાંને વધુ મજબૂત કરો અને આપત્તિ જોખમ ઘટાડા અને આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન માટે ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ સોંપો ૯. IEC સામગ્રી, સંકેતો (વિવિધ જોખમો પર શું કરવું અને શું ન કરવું), સ્થળાંતર નકશા, આકસ્મિક સંપર્ક વિગતો અને નિયમિત તાલીમ દ્વારા અસરકારક જોખમ સંચારની ખાતરી કરો. ૧૦.નિયમિત અંતરાલોમાં મોક એક્ષરસાઈઝ દ્વારા DRM યોજનાનું પરીક્ષણ કરો અને નિરીક્ષણના આધારે યોજનામાં સુધારા કરો. ૧૧. આપત્તિ પછીની પુન:સ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્યની જરૂરિયાતોને ઓળખો અને
૫			
૬			
૭			
૮			
૯			
૧૦			
૧૧			
૧૨			
૧૩			
૧૪			
૧૫			
૧૬			

ક્રમ નંબર	નામ અને હોદ્દો	મોબાઈલ નંબર	ફરજો
			જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે યોજનાઓ તૈયાર કરો. ૧૨.ભૂતકાળની આપત્તિ ઘટનાઓ, અસરો અને નિયમિત સુધારા કરવા માટે શીખેલા પાઠનું દસ્તાવેજીકરણ જાળવો ૧૩.આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિકારીઓ દ્વારા સમયાંતરે સંબંધિત માર્ગદર્શિકાના મુદ્દાઓનું પાલન કરવાની ખાતરી કરો ૧૪.શાળામાં બનાવેલી જુદી જુદી ટુકડીઓ/કાર્યવિષેષ ટુકડીઓની દેખરેખ કરવી. ૧૫. શાળા કક્ષાએ નીચેના સેફ્ટિ ઓડિટ કરી ખરાઈ કરો • ઇલેક્ટ્રિશિયન દ્વારા ઇલેક્ટ્રિકલ સિસ્ટમની ઇલેક્ટ્રિક સલામતીની તપાસ કરવી. • આગના સંભવિત સ્ત્રોતો માટે આગથી સલામતી તપાસની ચકાસણી અને શાળામાં જ્વલનશીલ વસ્તુઓની ઓળખ • મધ્યાહ્ન ભોજન દરમ્યાન પીરસવામાં આવતા ખોરાકની ગુણવત્તાનું નિરીક્ષણ/પરિક્ષણ. • શાળામાં પીવાના પાણીના પુરવઠાની શુદ્ધતાની તપાસ. • રસોડું અને શૌચાલયમાં આરોગ્યપ્રદ પરિસ્થિતિઓનું નિરીક્ષણ.

એસ.ડી.એમ.સી.(SDMC) વતી આચાર્ય પાસે શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન (DRM) યોજના તૈયાર કરવાની અને સુધારા કરવાની મુખ્ય જવાબદારી છે. ડી.આર.એમ.(DRM) યોજનાના

આયોજન અને સુધારા દરમ્યાન આચાર્ય ચૂંટાયેલા પ્રતિનિધિઓ (સરપંચ/ કાઉન્સિલર, એન.જી.ઓ, સ્વયંસેવકો, વગેરે) સહિત વિવિધ હિસ્સેદારોને સામેલ કરી શકે છે.

૫.૫ શાળાકીય સ્તરે શાળા સલામતી માટે સંગઠનાત્મક માળખું

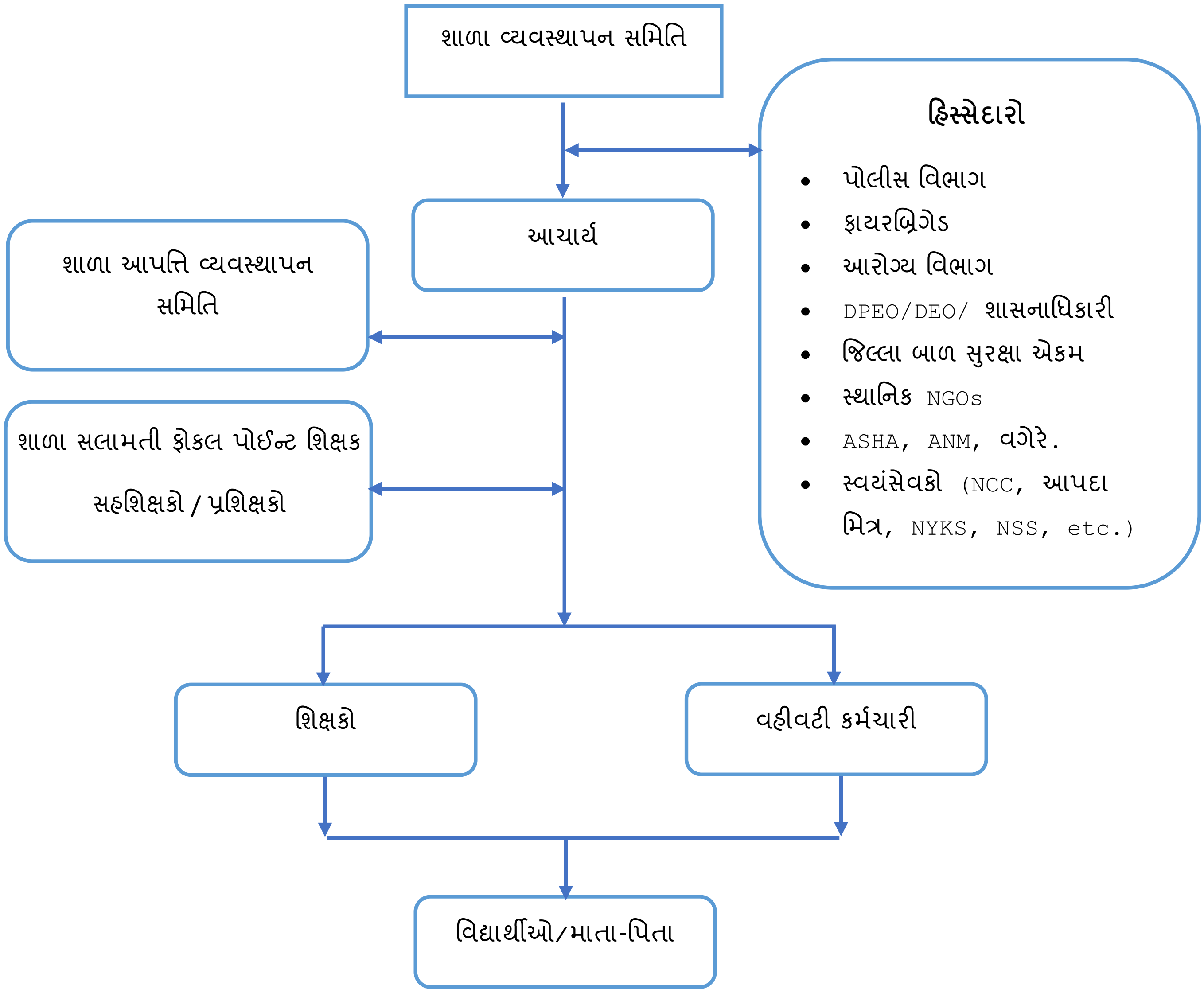

૬. યોજનાનું અદ્યતનીકરણ

શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ (**SDMC**) નું કામ યોજનામાં નિયમિતપણે સુધારા થાય છે તે સુનિશ્ચિત કરવાનું છે.

યોજના તૈયાર કરવાની તારીખ	યોજના અદ્યતનકર્યા ની તારીખ	જવાબદારી

ખ. શાળામાં આપત્તિ જોખમને સમજવું

જોખમને (Risk) સમજવાનો ઉદ્દેશ કોઈપણ સંકટના વૈકલ્પિક અનિચ્છનીય પરિણામોની જોખમ આધારિત પસંદગીઓ કરવી અને સંસર્ગ(Exposure) અને નબળાઈઓને (Vulnerabilities) દૂર કરવા, સંકટ (Hazard) ના શમન અને પ્રતિભાવ માટે તૈયાર કરવાનો છે. શાળામાં આપત્તિના જોખમને સમજવા માટે શાળાઓ જેનાથી અસુરક્ષિત છે તે સંકટો અને નબળી પરિસ્થિતિઓને સમજવું ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે.

આપત્તિ જોખમના ઘટકો(Componet of Disaster Risk)

સંકટ (Hazard)

એક પ્રક્રિયા, ઘટના અથવા માનવીય પ્રવૃત્તિ કે જેના કારણે જીવ ગુમાવવો, ઈજા અથવા અન્ય સ્વાસ્થ્ય અસરો, મિલકતને નુકસાન, સામાજિક અને આર્થિક વિક્ષેપ અથવા પર્યાવરણીય અધોગતિ થઈ શકે છે.

સંસર્ગ (Exposure)

સંકટગ્રસ્ત વિસ્તારોમાં સ્થિત લોકોની સ્થિતિ, માળખાકીય સુવિધાઓ, આવાસ, ઉત્પાદન ક્ષમતા અને અન્ય મૂર્ત માનવ સંપત્તિ

સંવેદનશીલતા (Vulnerabilities)

ભૌતિક, સામાજિક, આર્થિક અને પર્યાવરણીય પરિબળો અથવા પ્રક્રિયાઓ દ્વારા નિર્ધારિત પરિસ્થિતિ જે સંકટોની અસર માટે વ્યક્તિ, સમુદાય, સંપત્તિ અથવા સિસ્ટમોની સંવેદનશીલતામાં વધારો કરે છે.

પહોંચી વળવાની ક્ષમતા (Coping Capacity)

પહોંચી વળવાની ક્ષમતા એટલે પ્રતિકારક પરિસ્થિતિઓ, જોખમ અથવા આપત્તિઓનું સંચાલન કરવા માટે ઉપલબ્ધ કુશળતા અને સંસાધનોનો ઉપયોગ કરવાની લોકો, સંસ્થાઓ અને સિસ્ટમોની ક્ષમતા

૧. ભૂતકાળની આપત્તિઓ/અકસ્માતોનો ઇતિહાસ જેણે શાળાઓને અસર કરી છે

શાળા/શાળાના વિસ્તારમાં ભૂતકાળમાં આવેલ આપત્તિઓ/ અકસ્માતોની સંક્ષિપ્ત માહિતી નીચે મુજબ છે;

ક્રમ નંબર	આપત્તિઓ/અકસ્માતો	વર્ષ	આપત્તિઓ/અકસ્માતો વિષે સંક્ષિપ્તમાં વિગતો
૧			
૨			
૩			
૪			
૫			

૨. શાળામાં સંકટોની સંભાવના

ભૌગોલિક સ્થાન અને વસ્તી વિષયક પરિસ્થિતિઓના કારણે શાળામાં નીચે મુજબના સંકટોની સંભાવના છે.

ક્રમ નંબર	સંકટો	સંભાવના		સંભાવના મૂલ્ય	સંસર્ગ
૧		લગભગ ચોક્કસ	એક વર્ષમાં ચોક્કસ બનશે	૫	શાળાના વિસ્તારમાં/ શાળાની અંદર / શાળાની બહાર
૨					
૩		સંભવિત	એક વર્ષમાં બનવાની વધુ તક	૪	
૪					
૫		શક્ય	કદાચ એક વર્ષમાં બને	૩	
૬					
૭		અસંભવિત	એક વર્ષમાં થવાની શક્યતા નથી	૨	
૮					
૯		ભાગ્યે	એક વર્ષમાં થવાની શક્યતા ખૂબ ઓછી છે	૧	
૧૦					

૩. શાળામાં ઉપલબ્ધ સંસાધનો

ક્રમ નંબર	સંસાધનો	નંબર	ક્યાં રખવામાં આવેલ છે?	નોડલ વ્યક્તિ (કબજેદાર)નું નામ અને મોબાઈલ નંબર
૧	પ્રાથમિક સારવાર બોક્સ			

૨	અગ્નિશામકો			
૩	ટોર્ચ			
૪	જાડું દોરડું			
૫	રેતી ભરેલડોલ			
૬	સ્ટ્રેચર			
૭	નિસરણી			
૮	હંગામી આશ્રયસ્થાન (તંબુ અને તાડપત્રી)			
૯	સંચાર પ્રણાલી			
૧૦	શાળાનું રમતનું મેદાન			
૧૧	અન્ય ઉપલબ્ધ સ્રોતો, જો કોઈ હોય તો			

૪. શાળાની આસપાસ/ નજીક ઉપલબ્ધ સંસાધનો

ક્રમ નંબર	સંસાધન	નામ	સરનામું	નોડલ વ્યક્તિ અને મોબાઇલ નંબર
૧	આરોગ્ય સુવિધા (PHC, CHC, હોસ્પિટલ, વગેરે)			
૨	ફાયર સ્ટેશન			
૩	પોલીસ સ્ટેશન			
૪	સરકારી કચેરી (ગ્રામ પંચાયત, મામલતદાર/ કલેકટર/ મુખ્ય અધિકારી/ મહાનગરપાલિકા કચેરી)			
૫	બ્લડ બેંક			
૬	એન.જી.ઓ.(NGO)			

ક્રમ નંબર	સંસાધન	નામ	સરનામું	નોડલ વ્યક્તિ અને મોબાઇલ નંબર
૭	દવાઓની દુકાન			
૮	ધાર્મિક સ્થળ (મંદિર, ચર્ચ, મસ્જિદ વગેરે)			
૯	તરવૈયા, સાપ પકડનાર, વગેરે.			
૧૦	પ્રશિક્ષિત સ્વયંસેવકો એન.સી.સી.(NCC), એન.એસ.એસ.(NSS), એન.વાય.કે.એસ.(NYKS), આપદા મિત્ર તરફથી			
૧૧	જિલ્લા બાળ સુરક્ષા એકમ			
૧૨	શાળા નજીક ઉપલબ્ધ અન્ય સંસાધનો			

૫. શાળાનું જોખમ નોંધણી પત્રક

શાળાના અરક્ષિત તત્વો સામે શાળામાં અને તેની આસપાસ ઉપલબ્ધ સંકટો અને ક્ષમતા (સંસાધનો અને પ્રશિક્ષિત કર્મચારીઓની દ્રષ્ટિએ) ની સંભાવનાના આધારે, સંકટો/ અકસ્માતોની અસરો અને પ્રભાવો માટેના મુખ્ય કારણો નીચે મુજબ છે;

ક્રમ નંબર.	સંકટો	સંભાવના	સંકટ ના શમન માટે લીધેલ પગલાં	અસરો* *(નીચેના' કોષ્ટક નો સંદર્ભ લો)*	કારણો	જોખમનો દર
૧						
૨						
૩						
૪						
૫						

**** અસરનો દર***

મામૂલી(૧)	ઓછું (૨)	સાધારણ (૩)	વધુ (૪)	ખૂબ વધુ (૫)
નાની ઇજા અથવા અગવડતા. કોઈ તબીબી સારવારની જરૂર નથી	તબીબી સારવારની જરૂર હોય તેવી ઇજા અથવા બિમારી. હંગામી ધોરણે થયેલી ઈજા	થવાને કારણે ઈજા અથવા બિમારીને કારણે હોસ્પિટલમાં દાખલ થવું	ઈજા અથવા બીમારી કાયમી ઈજામાં પરિણમે છે	મૃત્યુ સંખ્યા
શાળાના મકાનને કોઈ નુકસાનથયું નથી	ઓછુ નુકસાન અને શાળાના મકાનનો ઉપયોગ થોડું સમારકામ કરાવીને થઈ શકે છે	શાળાના મકાનને નુકસાન અને ઉપયોગ કરતા પહેલા સમારકામની જરૂર છે	શાળાના મકાનને ગંભીર નુકસાન અને માળખાકીય ઇજનેરોની હસ્તક્ષેપની જરૂર છે	શાળાના મકાનનું તૂટી પડવું/અતિશય નુકશાન

મામૂલી(૧)	ઓછું (૨)	સાધારણ (૩)	વધુ (૪)	ખૂબ વધુ (૫)
શાળાના દિવસો ભરવામાં નુકસાનથયું નથી	એક દિવસ માટે શાળા ભરવામાં નુકશાન	એક અઠવાડિયાથી વધુ સમય માટે શાળાના દિવસો ભરવામાં નુકશાન	ત્રણ અઠવાડિયાથી વધુ સમય માટે શાળાના દિવસો ભરવામાં નુકશાન	ચાર અઠવાડિયાથી વધુ સમય માટે શાળાના દિવસો ભરવામાં નુકશાન

૬. સમજૂતી

	અસર અને પ્રભાવ (પરિણામો)				
જોખમ દર	નાની ઇજા અથવા અગવડતા. કોઈ તબીબી સારવારની જરૂર નથી.	તબીબી સારવારની જરૂર હોય તેવી ઇજા અથવા બિમારી. હંગામી ધોરણે થયેલી ઈજા	ઈજા થવાને કારણે અથવા બિમારીને કારણે હોસ્પિટલમાં દાખલ થવું	ઈજા અથવા બીમારી કાયમી ઈજામાં પરિણમે છે	મૃત્યુ સંખ્યા
	શાળાના મકાનને કોઈ નુકસાનથયું નથી	ઓછુ નુકસાન અને શાળાના મકાનનો ઉપયોગ થોડું સમારકામ કરાવીને થઈ શકે છે	શાળાના મકાનને નુકસાન અને ઉપયોગ કરતા પહેલા સમારકામની જરૂર છે	શાળાના મકાનને ગંભીર નુકસાન અને માળખાકીય ઇજનેરોની હસ્તક્ષેપની જરૂર છે	શાળાના મકાનનું તૂટી પડવું/અતિશય નુકશાન
	શાળાના દિવસો ભરવામાં નુકસાનથયું નથી	એક દિવસ માટે શાળા ભરવામાં નુકશાન	એક અઠવાડિયાથી વધુ સમય માટે શાળાના દિવસો ભરવામાં નુકશાન	ત્રણ અઠવાડિયાથી વધુ સમય માટે શાળાના દિવસો ભરવામાં નુકશાન	ચાર અઠવાડિયાથી વધુ સમય માટે શાળાના દિવસો ભરવામાં નુકશાન
	મામૂલી (૧)	**ઓછું (૨)**	**સાધારણ (૩)**	**વધુ(૪)**	**ખૂબ વધુ (૫)**

શક્યતા	ચોક્કસપણે એક વર્ષમાં થશે	**લગભગ ચોક્કસ (૫)**	ઓછું	મધ્યમ	વધુ	અતિશય	અતિશય
	એક વર્ષમાં બનવાની વધુ તક	**સંભાવના (૪)**	ઓછું	મધ્યમ	વધુ	વધુ	અતિશય
	એક વર્ષમાં થવાની સંભાવના	**શક્ય (3)**	ઓછું	મધ્યમ	વધુ	વધુ	વધુ
	એક વર્ષમાં થવાની સંભાવના નથી	**અસંભવ (૨)**	ઓછું	ઓછું	મધ્યમ	મધ્યમ	વધુ
	એક વર્ષમાં થવાની સંભાવના ખૂબ ઓછી છે	**ભાગ્યે (૧)**	ઓછું	ઓછું	ઓછું	મધ્યમ	વધુ

ગ. શાળામાં આપત્તિ જોખમ ઘટાડવા માટે કાર્ય યોજના

આપત્તિ જોખમ ઘટાડા (DRR) નો ઉદ્દેશ વિવિધ પગલાંઓ દ્વારા ઉપયોગ કરીને આપત્તિના જોખમોનું પૂર્વાનુમાન કરી અને તેમાં ઘટાડો કરવાનો છે, જે માળખાકીય તેમજ બિન-માળખાકીય હોઈ શકે છે.

માળખાકીય શમનનાં પગલાં એવા છે કે જે કોઈ પ્રકારનાં બાંધકામ, એન્જિનિયરિંગ, અથવા અન્ય યાંત્રિક ફેરફારો અથવા સંકટની સંભાવના અથવા પરિણામ ઘટાડવાના હેતુથી સુધારાઓ માટેની જરૂરીયાત શામેલ કરે છે અથવા નિર્ધારિત કરે છે.

બિન-માળખાકીય પગલાં એ છે કે જેમાં તમામ સ્તરે જાગૃતિ અને ક્ષમતા વિકાસ અને સલામતી માટે પ્રતિબદ્ધતાને પ્રોત્સાહન આપવાનો સમાવેશ થાય છે.

જોખમ નોંધણીના આધારે, એસ.ડી.એમ.સી.(SDMC) દ્વારા નક્કી કરાયા મુજબ, વર્ષ ૨૦૨૧ - ૨૦૨૨ માં હાથ ધરવામાં આવતા જોખમ ઘટાડવાનાં પગલાં નીચે મુજબ છે:

ક્રમ નંબર	સંકટ	જોખમનો દર	આપત્તિજોખમ ઘટાડા માટે લેવાના થતા પગલાં	અમલીકરણ સમયરેખા	ભંડોળની જરૂરિયાત'	ભંડોળના સ્ત્રોત	અમલીકરણ સુપરવાઇઝર
૧							

ક્રમ નંબર	સંકટ	જોખમનો દર	આપત્તિજોખમ ઘટાડા માટે લેવાના થતા પગલાં	અમલીકરણ સમયરેખા	ભંડોળની જરૂરિયાત'	ભંડોળના સ્રોત	અમલીકરણ સુપરવાઇઝર
૨							
૩							

નોંધ: ટૂંકા ગાળો - ૩ થી ૬ મહિના; મધ્યમ ગાળો - ૬ થી ૯ મહિના; લાંબો ગાળો - ૯ થી ૧૨ મહિના

ઘ. અસરકારક પ્રતિભાવ અને પુન: સ્થાપના માટે આપત્તિ માટેની સજ્જતા

અસર ઘટાડવા માટે આપત્તિની પરિસ્થિતિ પ્રવર્તે તે પહેલાં આપત્તિ સામે સજ્જતા આપત્તિની ક્ષમતાનું નિર્માણ કરે છે. **શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ (આ યોજનાના વિભાગ A માં દર્શાવ્યા મુજબ)** આપત્તિઓ/ અકસ્માતોમાં સારી સજ્જતા અને પ્રતિભાવ સુનિશ્ચિત કરવા માટે આદેશ આપવાની સત્તા ધરાવે છે. શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના અને તેની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓનો અગાઉ ઉલ્લેખ કરવામાં આવ્યો છે.

નીચે જણાવેલ પેટા સમિતિઓ/ ટુકડીઓ શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ (SDMC) ની એકંદરે દેખરેખ હેઠળ કામ કરશે. પેટા સમિતિઓની વિગતો નીચે મુજબ છે;

૧.૧ જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી

ક્રમ નંબર	નામ	હોદ્દો (વિદ્યાર્થી / શિક્ષક / સ્ટાફ)	સંપર્કનો નંબર	જરૂરી તાલીમ	તાલીમ આપ્યા ની તારીખ
				• આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન ના વિવિધ પાસાંઓ અંગેની તાલીમ • અસરકારક જોખમ સંચાર • કોઈપણ પ્રકારની હિંસાના નિવારણ અને શોધપ્રતિસાદ / સંબંધિત અભિગમ	

૧.૨ ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી

ક્રમ નંબર	નામ	હોદ્દો (વિદ્યાર્થી / શિક્ષક / સ્ટાફ)	સંપર્ક નંબર	જરૂરી તાલીમ	તાલીમ આપ્યાની તારીખ
				• આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપનનો વિવિધ પાસાંઓ પર અંગેની તાલીમ • સંબંધિત અધિકારીઓ તરફથી ચેતવણી સંદેશાઓની સમજ	

૧.3 સ્થળાંતર ટુકડી

ક્રમ નંબર	નામ	હોદ્દો (વિદ્યાર્થી / શિક્ષક / સ્ટાફ)	સંપર્ક નંબર	જરૂરી તાલીમ	તાલીમ આપ્યાની તારીખ
				• આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપનનો વિવિધ પાસાંઓ અંગે • ફ્લોર પ્રમાણે સ્થળાંતર યોજનાની રચના	

૧.૪ શોધ અને બચાવ ટુકડી (આ ટુકડીના સભ્ય માત્ર શિક્ષકો છે)

ક્રમ નંબર	નામ	હોદ્દો (વિદ્યાર્થી / શિક્ષક / સ્ટાફ)	સંપર્ક નંબર	જરૂરી તાલીમ	તાલીમ આપ્યાની તારીખ
				• મૂળભૂત શોધ અને બચાવ તકનીકો • આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપનનો વિવિધ પાસાંઓ અંગે ની તાલીમ	

૧.૫ આગ સુરક્ષા ટુકડી

ક્રમ નંબર	નામ	હોદ્દો (વિદ્યાર્થી / શિક્ષક / સ્ટાફ)	સંપર્ક નંબર	તાલીમ આપવી જરૂરી છે	તાલીમ આપવાની તારીખ
				• આગ સામે પ્રાથમિક સલામતી/સામનો કરવાની તાલીમ • આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપનનો વિવિધ પાસાંઓ અંગે ની તાલીમ	

૧.૬ પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી

ક્રમ નંબર	નામ	હોદ્દો (વિદ્યાર્થી / શિક્ષક / સ્ટાફ)	સંપર્કનો નંબર	જરૂરી તાલીમ	તાલીમ આપ્યાની તારીખ
				• પ્રાથમિક સારવાર અંગે ની તાલીમ • આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપનના વિવિધ પાસાંઓ અંગે ની તાલીમ	

૧.૭ બસ સુરક્ષા ટુકડી

ક્રમ નંબર	નામ	હોદ્દો (વિદ્યાર્થી / શિક્ષક / સ્ટાફ)	સંપર્કનો નંબર	જરૂરી તાલીમ	તાલીમ આપ્યાની તારીખ
				• રોડ સેફ્ટિ અંગે તાલીમ • આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપનના	

				વિવિધ પાસાંઓ અંગે તાલીમ	

૧.૮ સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી

ક્રમ નંબર	નામ	હોદ્દો (વિદ્યાર્થી / શિક્ષક / સ્ટાફ)	સંપર્કનો નંબર	જરૂરી તાલીમ	તાલીમ આપ્યાની તારીખ
				• સ્થળ સુરક્ષા પાયાની જાગૃતિ લાવવાની તાલીમ • આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપનનો વિવિધ પાસાંઓ અંગે ની તાલીમ	

૨. શાળામાં ક્ષમતા વિકાસ પ્રવૃત્તિઓ માટે વાર્ષિક કેલેન્ડર

વિભાગ C માં નિર્ધારિત કર્યા મુજબ, વર્ષ ૨૦૨૧-૨૦૨૨ માટે SDMC દ્વારા નક્કી કરાયા મુજબ બિન માળખાકીય આપત્તિ જોખમ ઘટાડવાનાં પગલાં હેઠળ ક્ષમતા વિકાસ માટેની વાર્ષિક યોજના નીચે મુજબ છે:

ક્રમ નંબર	પ્રવૃત્તિઓ	સમયમર્યાદા	સહાયક સંસ્થા	જવાબદારી
૧.				
૨.				
૩.				
૪.				
૫				

૩. શાળામાં મોક કવાયત (આફતની સ્થિતિમાં જીવન કેમ બચાવવું) માટે વાર્ષિક કાર્ય યોજના

વિભાગ C માં નિર્ધારિત કર્યા મુજબ, વર્ષ ૨૦૨૧-૨૦૨૨ માટે SDMC દ્વારા નક્કી કરાયા મુજબ બિન-માળખાકીય આપત્તિ જોખમ ઘટાડવાનાં પગલાં હેઠળ મોક-કવાયત (Mock Drill) કરવાની વાર્ષિક યોજના નીચે મુજબ છે:

ક્રમ નંબર	પ્રવૃતિઓ	સમયમર્યાદા	સહાયક સંસ્થા	જવાબદારી
૧.				
૨.				
૩.				
૪.				
૫				

નોંધ: *વિવિધ સંકટો/ વિષયો પર મોક કવાયત દર છ મહિનામાં એકવાર હાથ ધરવામાં આવે છે અને યોજનાના સુધારા માટે ખામીઓનું મૂલ્યાંકન કરી શકાય છે.*

૪. સુરક્ષિત સ્થળો અને સ્થળાંતર માર્ગો

નિર્ધારિત કરેલી સલામત જગ્યાઓ જ્યાં બાળકો અને શાળાના સ્ટાફના સભ્યો કોઈ પણ આપત્તિ/ અકસ્માતના કિસ્સામાં આશ્રય લઈ શકે છે તે છે_

૫. સ્થળાંતર માર્ગ

સ્થળાંતર યોજના સાથે નમૂનાનો શાળા નકશો પરિશિષ્ટ ૫ તરીકે આપવામાં આવેલ છે.

૬. આપત્તિ સજ્જતા સૂચિ

આપત્તિ સજ્જતા સૂચિ પરિશિષ્ટ ૬ તરીકે આપવામાં આવેલ છે.

૭. શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન કીટ

શાળા ડી.એમ.(Disaster Mangement) કીટના ભાગરૂપે ઉપલબ્ધ વસ્તુઓ (જે અદ્યતન છે અને ઉપયોગમાં લઈ શક્યા) પરિશિષ્ટ ૭ તરીકે આપવામાં આવેલ છે.

નોંધ: દરેક બાળકની જટિલ આરોગ્ય સમસ્યાનો રેકોર્ડ શાળા દ્વારા જાળવવામાં આવશે અને માતાપિતા/ વાલી અને વૈકલ્પિક સંપર્ક વ્યક્તિઓની અપડેટ કરેલ સંપર્ક વિગતો તથા બ્લડ ગ્રુપ જેવી વિગતો તેના ઓળખ-પત્ર પર પણ દર્શાવવામાં આવશે.

ચ. સંકટ આધારિત પ્રતિભાવ યોજના

૧. આપત્તિ પ્રતિભાવ માટેની સમિતિ

Sr. No.	સમિતિઓ/ટુકડીઓ	કુલ સંયોજક/આગેવાન	મોબાઈલ નંબર
૧	શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ		
૨	શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ		
૩	જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી		
૪	ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી		
૫	સ્થળાંતર ટુકડી		
૬	શોધ અને બચાવ ટુકડી		
૭	આગથી સુરક્ષા માટેની ટુકડી		
૮	પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી		
૯	બસ સુરક્ષા ટુકડી		
૧૦	સ્થળ સલામતી ટુકડી		

૨. ભૂકંપ

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ખાતરી કરો કે શાળા વિકાસ યોજનાના અમલીકરણ દરમ્યાન ભૂકંપના જોખમને ધ્યાનમાં લેવામાં આવ્યું છે. • ભૂકંપ જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓ માટે ભંડોળની ફાળવણી	• ભૂકંપનું વ્યવસ્થાપન કરવા માટે SDMC ને તમામ જરૂરી સહાયતા પ્રદાન કરો અને તેની દેખરેખ રાખો.	• ભૂકંપ પછીની પુન:સ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્યની જરૂરિયાતો માટે ભંડોળની ખાતરી કરો. • પ્રવૃત્તિઓ અને પુન: સ્થાપના કાર્યક્રમોની પ્રગતિનું નિરીક્ષણ કરો

શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• શાળામાં ભૂકંપના સંકટોનું મૂલ્યાંકન કરો • ભૂકંપ સંકટ માટે સલામતીની તપાસ કરો • ભૂકંપ સજ્જતા અને ક્ષમતા નિર્માણ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી • તમામ સ્ટાફ સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓ માટે શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન યોજનાની તૈયારી અને નિયમિત તાલીમ • નિયમિત અંતરે મોક એકસરસાઇઝ કરો • આપત્તિ વ્યવસ્થાપન દ્વારા જારી કરેલ સંબંધિત માર્ગદર્શિકાના મુદ્દાઓનું પાલન કરવાની ખાતરી કરો	• ફર્સ્ટ રિસ્પોન્ડર્સ (જેમ કે પોલીસ, અગ્નિશામકો આરોગ્ય કાર્યકર્તા, વગેરે) અને અન્ય એજન્સીઓ સાથે સંકલન	• આપત્તિ પછીની પુન:સ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્ય જરૂરિયાતોને ઓળખો અને જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે યોજનાઓ વિકસાવો. • નિયમિત સુધારા માટે ભૂકંપ ઘટનાઓ, અસરો અને શીખેલા પાઠના દસ્તાવેજીકરણને જાળવો
જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી	• સમગ્ર શાળામાં સંભવિત ભૂકંપ જોખમ વિષે જાગૃતિ લાવનાર પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરો, વિવિધ વર્ગો અને સ્ટાફ તથા શિક્ષકોને પણ આ તાલીમમાં શામેલ કરો. • ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી સાથે શાળા સમુદાયને વિવિધ ચેતવણી સ્તરો અને ધ્વજ / ચિહ્નોના રંગો	• ચેતવણી આપનાર ટુકડીને આખી શાળામાં જરૂરી ભૂકંપ સલામતી સૂચન પ્રસારિત કરવામાં સહાય કરો.	• ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી સાથે સંકલનમાં ભૂકંપ વિષે શું કરવું અને શું ન કરવું તેની માહિતી ફેલાવો કરવો જેથી પરિસ્થિતિ વધુ ખરાબ ના બને

	અને સ્થાનો કે જે ઉપયોગમાં લેવાશે તેના વિષે જાગૃત કરવા વિષે કામ કરો.		
ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી	• SDMC સાથે સંપર્ક જાળવો અને શાળાના સત્તાવાળાઓને જરૂરી માહિતી આપતા રહો.	• સમગ્ર શાળામાં ભૂકંપ સલામતી સૂચન ફેલાવો • ભુકંપના કિસ્સામાં કાં તો ઘંટડીસાયરન / વગાડીને અથવા પબ્લીક અડ્રેસ સિસ્ટમ દ્વારા અથવા સંદેશવાહક દ્વારા અથવા , શાળામાં જે કાંઇ પણ ઉપલબ્ધ છે તેના દ્વારા શાળામાં ચેતવણી આપો	• વિવિધ માહિતી સ્ત્રોતોનું નિરીક્ષણ ચાલુ રાખો • ભૂકંપની સ્થિતિ અંગે જાણ કરતા રહો
સ્થળાંતર ટુકડી	• શાળા સ્થળાંતર કરાવવાની યોજના અપડેટ કરો અને ભૂકંપ આવે તો સ્થળાંતર માટેની તમામ પ્રક્રિયાઓ વિષે તાલીમ આપો • શાળાના પરિસરમાં (અથવા નજીકમાં) સભાખંડોના વિસ્તારોને ઓળખો • અન્ય ટુકડીઓ સાથે સંકલનમાં નિયમિત કવાયત કરો અને ભૂકંપના કિસ્સામાં	• ભૂકંપના કિસ્સામાં મદદની જરૂર હોય તેવા લોકોને સ્થળાંતરમાં સહાય કરો • સભાખંડ વિસ્તારોમાં સ્થળાંતર કરનારા લોકોની ગણતરી કરવી • જરૂરી વસ્તુઓને એકત્રિત કરો અને નિયુક્ત સ્થળોએ મોકલો	• સ્થળાંતર માટે કોઈ વધારાની સહાયની જરૂર છે કે નહીં તે નિર્ધારિત કરો

	ઉપયોગમાં લેવાતી વિવિધ સ્થળાંતર પ્રક્રિયાઓનો એકસરસાઇઝ કરો • શાળા સમુદાય માટે આશ્રયસ્થાનો તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતા મકાનો અને જગ્યાઓની ઓળખ સુનિશ્ચિત કરો • વિદ્યાર્થીઓ/ શિક્ષકો/ કર્મચારીઓના સ્થળાંતર માટે સુનિશ્ચિત પરિવહન યોજના બનાવો		
શોધ અને બચાવ ટુકડી	• શાળા સમુદાય માટે શોધ અને બચાવ અંગે જાગૃતિ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરો • સંસાધન સૂચિ અને કર્મચારીઓની ડિરેક્ટરી અપડેટ કરો • સાધનો અને ઉપકરણોની નિયમિત જાળવણી અને તપાસ કરવી	• શોધ અને બચાવ પ્રવૃત્તિઓમાં પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓ સાથે સંકલન અને સહાય કરો. • ફસાયેલા વ્યક્તિ સંબંધિત માહિતી મેળવવા માટે સ્થળાંતર ટુકડી સાથે સંકલન કરો • સ્થળાંતર ટુકડી સાથે સંકલનમાં અસરગ્રસ્ત લોકોને સલામત સ્થળે ખસેડવાની કામગીરી કરવી	• ભવિષ્યની ઘટનાઓ માટે શોધ અને બચાવ માટે જરૂરી વધારાના સંસાધનો નિર્ધારિત કરો

આગથી સુરક્ષા માટે ટુકડી	• ખાતરી કરો કે અગ્નિશામક સાધનો જાળવવામાં આવે છે અને વાપરવા માટે સજ્જ છે • ખાતરી કરો કે તમામ બિન-માળખાકીય ભૂકંપ સંકટો કે જે આગનું કારણ બની શકે છે (એટલે કે રાસાયણિક પ્રયોગશાળા, કાફેટેરિયા રસોડું, વગેરે) યોગ્ય રીતે સુરક્ષિત છે • શાળાના પરિસરની આગ સલામતી મૂલ્યાંકન સ્થાનિક આગ સલામતી વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવે છે તેની ખાતરી કરો અને જરૂર પડે તો ફાયર સેફ્ટી સર્ટિફિકેટ **(FSC)** લો.	• શક્ય હોય તો આગને કાબૂમાં કરો • અગ્નિશામક પ્રવૃત્તિઓમાં ફાયરબ્રિગેડ સાથે સંકલન કરી તેમને સહાય કરો.	• ભવિષ્યમાં આગ સામે ના રક્ષણ માટે જરૂરી વધારાના સંસાધનો નક્કી કરો
પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી	• ખાતરી કરો કે પ્રાથમિક સારવાર કીટ વાપરવા માટે તૈયાર છે • મૂળભૂત પ્રાથમિક સારવારની તાલીમ સુનિશ્ચિત કરો	• ઘાયલોને પ્રાથમિક સારવાર આપો • ઇજાગ્રસ્તોને પ્રાથમિક જીવન પ્રાથમિક જીવન સહાયતામાં તબીબી પ્રતિભાવ આપનાર સાથે સંકલન અને સહાય કરો.	• પ્રાથમિક સારવાર કીટ, ઘટના પછી ફરીથી ભરીને સજ્જ કરો

	• નજીકની આરોગ્ય સુવિધાઓ સુનિશ્ચિત કરો		
બસ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે બસ સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે અને મૂળભૂત જરૂરી સલામતી સાધનો (જેમ કે અગ્નિશામક, હેમર, વગેરે) સ્થાપિત કરેલા છે અને સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે માર્ગ સલામતીના નિયમોનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે.	• **જો બસ રોડ પરથી પસાર થઇ રહી હોય તો અને ભૂકંપ આવે તો રસ્તાની બાજુમાં(ઇલેક્ટ્રિક થાંભલા, ઊંચી ઇમારત વગેરે થી દૂર) પાર્ક કરો.** • જ્યાં સુધી કંપન બંધ ન થાય ત્યાં સુધી વિદ્યાર્થીઓને સીટ વચ્ચે નીચા નમીને બેસી રહેવાની સૂચના આપો. • ખાતરી કરો કે નાના બાળકોની વિષેષ જરૂરિયાતો અનુસાર અને વિકલાંગોને મદદ કરવામાં આવે છે • જરૂરિયાત મુજબ પ્રાથમિક સારવાર ઘાયલ વિદ્યાર્થીઓને આપો. • **SDMC** સાથે સંચાર સ્થાપિત કરો	• ભૂકંપ દરમ્યાન થયેલા નુકસાનના દસ્તાવેજો જો કોઈ હોય તો તેને જાળવો.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી	• ભૂકંપ આવે તો વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો અને અન્ય સ્ટાફને ઝડપથી ત્યાંથી નીકળવાની પ્રક્રિયાઓ વિકસાવો • અસરગ્રસ્ત સ્થળોએ પહોંચવા માટે પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનાર માટે માર્ગ નક્કી કરો	• ભૂકંપ દરમ્યાન વિદ્યાર્થી, શિક્ષકો અને અન્ય સ્ટાફની સુરક્ષાની ખાતરી કરવી • બિનજરૂરી લોકોને શાળાના પરિસરમાં આવતા અટકાવવા બધા પ્રવેશદ્વાર કોર્ડોન કરી શાળાના મકાનને સુરક્ષિત કરો. • શાળાના પ્રાંગણમાં અસરગ્રસ્ત વિસ્તારના પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓને માર્ગદર્શન આપો • મકાનના નુકસાન પામેલ ભાગને કોર્ડોન કરો • પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી સાથે સંકલનમાં ઘાયલ વ્યક્તિની અક્સ્મિકતાને ઓળખો અને તેને સુરક્ષિત કરો.	• ભૂકંપની પ્રતિક્રિયા પૂરી થયા બાદ સ્થળને સુરક્ષિત કરો.

૩. આગ

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ખાતરી કરો કે શાળા વિકાસ યોજના શાળાના મકાનમાં આગને અટકાવવા, જીવન સુરક્ષા અને આગ સંરક્ષણના પગલાંઓને સંબોધિત કરે છે અને આજ્ઞા જોખમ સામે વ્યવસ્થાપનની પ્રવૃત્તિઓ માટે પૂરતું ભંડોળ ફાળવે છે. • ખાતરી કરો કે આગ સામે સુરક્ષાના સાધનો/ પ્રણાલીની ઉપલબ્ધતા/ સ્થાપન અને જાળવણી માટે ભંડોળ **SDMC** સાથે પરામર્શ કરીને ફાળવવામાં આવે છે.	• આગની દુર્ઘટનાઓના સંચાલનમાં **SDMC** નું નિરીક્ષણ કરો અને જરૂરી સહાય આપો.	• ખાતરી કરો કે આગથી નુકસાનપામેલ સંપત્તિના સમારકામ માટે ભંડોળ અને અન્ય પુનઃસ્થાપના અને શિક્ષણની સાતત્ય જરૂરિયાત પૂરી પાડવામાં આવે છે. • પ્રવૃત્તિઓ અને પુન :સ્થાપના કાર્યક્રમોની પ્રગતિનું નિરીક્ષણ કરો.
શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• શાળામાં આગના જોખમોનું મૂલ્યાંકન કરો • આગના સંકટ માટે સલામતીની તપાસ કરો.	• પરિસ્થિતિનું નિરીક્ષણ કરો અને ઉચ્ચ અધિકારીઓને આગની ઘટના વિષે નવીનતમ અહેવાલ આપો. • વધારાની જરૂરિયાતો માટે	• આપત્તિ પછીની પુનઃસ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્યની જરૂરિયાતોને ઓળખો અને જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	• આગ સામે સજ્જતા અને ક્ષમતા નિર્માણ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી • તમામ સ્ટાફ સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓ માટે શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન યોજનાની તૈયારી અને નિયમિત તાલીમ • નિયમિત અંતરે મોક કવાયત કરો • આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિકારીઓ દ્વારા સમયાંતરે સંબંધિત માર્ગદર્શિકાના મુદ્દાઓનું પાલન કરવાની ખાતરી કરો. • શાળાના પરિસરની આગ સુરક્ષા મૂલ્યાંકન સ્થાનિક ફાયર વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવે છે તેની ખાતરી કરો અને જરૂર પડે તો આગ સુરક્ષા પ્રમાણપત્ર **(FSC)** લો/ રિન્યૂ કરો.	DEO, DPEO, શાસનાધિકારી અને અન્ય વરિષ્ઠ કચેરીઓ/ અધિકારીઓ સાથે સંપર્ક કરો • પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓ (જેમ કે પોલીસ, અગ્નિશામકો આરોગ્ય કાર્યકર્તા, વગેરે) અને અન્ય એજન્સીઓ સાથે સંકલન કરો	યોજનાઓ વિકસાવો. • નિયમિત સુધારણા માટે આગની ઘટનાઓ, અસરો અને શીખેલા પાઠનું દસ્તાવેજીકરણ જાળવો.
જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી	• સમગ્ર શાળામાં આગના સંભવિત જોખમો વિષે જાગૃતિ	• વિદ્યાર્થીને યોગ્ય પગલાં લેવાની સલાહ આપો.	• ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી સાથે સંકલનમાં આગ વિષે

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	લાવવાની પ્રવૃત્તિઓ કરો, વિવિધ વર્ગો અને સ્ટાફ અને શિક્ષકોને પણ લક્ષ્યાંકિત કરો • શાળા સમુદાયને આગની ચેતવણી વિષે જાગૃત કરવામાં ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી સાથે કામ કરો.	• ચેતવણી ટુકડીને સમગ્ર શાળામાં જરૂરી આગ સામે સુરક્ષા સૂચન પ્રસારિત કરવામાં સહાય કરો. • શાળાના મકાનને વ્યવસ્થિત રીતે ખાલી કરાવવામાં સ્થળાંતર ટુકડીને સહાય કરો.	શું કરવું અને શું ન કરવું તેની માહિતી પ્રસારિત કરો જેથી પરિસ્થિતિ વધુ ખરાબ ન થાય.
ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી	• નિયમિત અપડેટ મેળવો અને **SDMC** સાથે સંપર્ક જાળવો અને શાળાના સત્તાવાળાઓને યોગ્ય માર્ગદર્શન અને અપડેટ આપો. • સંપર્ક વિગતો જાળવો અને સ્થાનિક ફાયર સર્વિસ અને અન્ય સંબંધિત સત્તાવાળાઓ સાથે નિયમિત વાતચીત કરો અને શાળાને અનુસરવા માટે યોગ્ય માર્ગદર્શન મેળવો.	• ઘંટ/સાયરન વગાડીને અથવા જાહેર સંબોધન પ્રણાલી દ્વારા અથવા શાળામાં જે કંઈ પણ સંદેશાવાહક ઉપલબ્ધ છે તેના દ્વારા શાળામાં આગ લાગવાના કિસ્સામાં શાળાને ચેતવણી આપો.	• અપડેટ તૈયાર કરો અને **SDMC** સાથે સંકલનમાં અન્ય કટોકટી સહાયક કાર્યકારીઓને જરૂરી માહિતીનો પ્રસાર કરો.
સ્થળાંતર ટુકડી	• કવાયત દરમ્યાન અનુસરવામાં	• આગ લાગવાના કિસ્સામાં સહાયની	• સ્થળાંતર માટે કોઈ વધારાની સહાયની

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	**આપત્તિ દરમ્યાન**	**આપત્તિ બાદ**
	આવનારી પ્રક્રિયાઓ જાગૃતિ જનરેશન ટુકડી દ્વારા સમગ્ર શાળા સમુદાયમાં પ્રસારિત થવી જોઈએ. • શાળા સમુદાય માટે આશ્રયસ્થાનો તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતા વૈકલ્પિક મકાનો અને જગ્યાઓની ઓળખ સુનિશ્ચિત કરો.	જરૂર હોય તેવાને સ્થળાંતર કરવામાં સહાય કરો. • સભાખંડ વિસ્તારમાં સ્થળાંતર કરનારા લોકોની ગણતરી કરો અને જો કોઈ સંખ્યાનો મેળ ના મળે તો તાત્કાલિક શોધ અને બચાવ ટુકડીને રિપોર્ટ કરો. • જરૂરી જરૂરિયાતોને એકત્રિત કરો અને નિર્ધારિત સ્થળોએ મોકલો	જરૂર છે કે નહીં તે નક્કી કરો અને **SDMC** ને જાણ કરો.
શોધ અને બચાવ ટુકડી	• શાળા સમુદાય માટે શોધ અને બચાવ પર જાગૃતિ કાર્યક્રમો ગોઠવો • ખાતરી કરો કે ટુકડીના તમામ સભ્યો યોગ્ય રીતે પ્રશિક્ષિત છે. • સંસાધન માલસૂચિ અને કર્મચારીઓની ડિરેક્ટરી અપડેટ કરો • સાધનો અને ઉપકરણોની નિયમિત	• શોધ અને બચાવ પ્રવૃત્તિઓમાં પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓને સંકલન અને સહાય કરો. • ફસાયેલા વ્યક્તિ સંબંધિત માહિતી મેળવવા માટે સ્થળાંતર ટુકડી સાથે સંકલન કરો • સ્થળાંતર ટુકડી સાથે સંકલનમાં અસરગ્રસ્ત લોકોને	• ભવિષ્યની ઘટનાઓ માટે શોધ અને બચાવ માટે જરૂરી વધારાના સંસાધનો સુનિશ્ચિત કરો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	જાળવણી અને ચકાસણી કરો	સલામત સ્થળે ખસેડવાની કામગીરી. • સંપૂર્ણ મૂલ્યાંકન કરો અને કોઈપણ માળખાકીય/બિન-માળખાકીય નુકસાનની તપાસ કરો અને **SDMC** ને જાણ કરો	
આગ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે અગ્નિશામક સાધનો જાળવવામાં આવે છે અને વાપરવા માટે સજ્જ છે. • ખાતરી કરો કે શાળા પરિસરમાં હાજર તમામ જ્વલનશીલ અને જોખમી સામગ્રી યોગ્ય રીતે સુરક્ષિત છે. • ખાતરી કરો કે તમામ ટુકડીના સભ્યો હાલના અગ્નિશામક સાધનોને ઉપયોગમાં લેવા માટે સારી રીતે જાણકાર છે અને પ્રશિક્ષિત છે	• શક્ય હોય તો આગને કાબૂમાં રાખો. • અગ્નિશામક પ્રવૃત્તિઓમાં અગ્નિ સેવાઓની સાથે સંકલન કરો અને તેમને સહાય કરો અને **SDMC** અને સ્થળ સુરક્ષા ટુકડીને અપડેટ કરો.	• ખાતરી કરો કે જે પરિસ્થિતિઓસ્ત્રોતો / આગને વધુ ફેલાવે ના શકે તેની કડક તકેદારી રાખો • ભવિષ્યની આપત્તિઓ માટે અગ્નિશામક તરીકે જરૂરી વધારાના સંસાધનો નક્કી કરો. • આગની ઘટનાના જવાબદાર પરિબળોનું દસ્તાવેજીકરણ અને **SDMC** ને તેની જાણ કરવી.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	• તપાસો અને ખાતરી કરો કે બિન-માળખાકીય જોખમો આગને કારણે સુરક્ષિત છે, જેમ કે રાસાયણિક પ્રયોગશાળાઓ, રસોડું વગેરે. • શાળા પરિસરનું આગ સુરક્ષા મૂલ્યાંકન સુનિશ્ચિત કરવામાં **SDMC** ને સહાય કરો.		
પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી	• ખાતરી કરો કે પ્રાથમિક સારવાર કીટ વાપરવા માટે તૈયાર છે • મૂળભૂત પ્રાથમિક સારવારની તાલીમ સુનિશ્ચિત કરો • દાઝી ગયેલા માટે બેડની સુવિધાઓ સાથે નજીકની આરોગ્ય સુવિધાઓ સુનિશ્ચિત કરો • ખાતરી કરો કે વિદ્યાર્થી/સ્ટાફની વિષેષ તબીબી જરૂરિયાત માટે સંબંધિત દવાઓનો	• ઘાયલોને પ્રાથમિક સારવાર આપો • ઇજાગ્રસ્તોને પ્રાથમિક જીવન સહાયતામાં તબીબી પ્રતિભાવ આપનાર સાથે સંકલન અને સહાય કરો. • જો ગંભીર ઇજાઓ વિષે જાણ કરવામાં આવે, તો શોધ અને બચાવ ટુકડીને તે અંગે સહાય કરો.	• પ્રાથમિક સારવાર કીટ, ઘટના પછી ફરીથી ભરીને તૈયાર કરો • પૂરી પાડવામાં આવેલ સારવાર અને તમામ કેસોની નોંધ કરો.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	સ્ટોક સંપૂર્ણ અને અપડેટ કરેલો છે.		
બસ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે બસને સારી રીતે જાળવવામાં આવે અને પ્રાથમિક જરૂરી સુરક્ષા સાધનો (જેમ કે અગ્નિશામક, હથોડી, વગેરે) સ્થાપિત કરેલા છે અને સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે માર્ગ સલામતીના નિયમોનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે. • ખાતરી કરો કે વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓને મદદ કરવા માટે અલગ યોજના વિકસાવવામાં આવી છે.	• ખાતરી કરો કે ગંભીર પીડિતોને સલામત રીતે વાહનમાં બેસાડવામાં આવે છે અને શોધ અને બચાવ અને પ્રાથમિક સારવાર ટુકડીઓના સંકલનમાં તાત્કાલિક નિર્ધારિત હોસ્પિટલ/ તબીબી કેન્દ્ર પર લઈ જવામાં આવે છે.	• ખાતરી કરો કે સ્ટાફ/ વિદ્યાર્થીઓ તેમના ઘરે/ લક્ષ્યસ્થાન સુધી સલામત અને સ્વસ્થ રીતે પહોંચે છે.
સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી	• આગની ઘટનાના કિસ્સામાં વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો અને અન્ય સ્ટાફને ઝડપથી ખસેડવાની પ્રક્રિયા વિકસિત કરો.	• આગની ઘટના દરમ્યાન વિદ્યાર્થી, શિક્ષકો અને અન્ય સ્ટાફની સુરક્ષાની ખાતરી કરો. • તમામ બાહ્ય દરવાજાને તાળા	• પ્રતિભાવ પૂર્ણ થયા પછી સ્થળને સુરક્ષિત કરો. • ખાતરી કરો કે નિયુક્ત અધિકારીઓ શાળાના દરવાજા પર વાલીઓ અને

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	• અસરગ્રસ્ત સ્થળો સુધી પહોંચવા માટે પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનાર માટે માર્ગ સુનિશ્ચિત કરો.	મારો/ઘેરાબંધી કરો અથવા મકાનમાં અથવા તેની અંદર પ્રવેશ અટકાવો. અને શાળાની મકાનને સુરક્ષિત કરો • શાળા પરિસરમાં અસરગ્રસ્ત વિસ્તારના પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓને માર્ગદર્શન આપો • મકાનના ઘેરાબંધી વિસ્તાર/મકાનના ભાગોને થયેલ નુકસાન • પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી સાથે સંકલનમાં ઘાયલ વ્યક્તિની અક્સ્મિકતાને ઓળખો અને તેને સુરક્ષિત કરો.	અન્ય એજન્સીઓ સાથે વ્યવહાર કરવા માટે હાજર છે. • ખાતરી કરો કે વિદ્યાર્થીઓને સ્થાપિત નીતિ અનુસાર ત્યાંથી ખસેડવામાં આવે છે.

૪. પૂર

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ખાતરી કરો કે શાળા વિકાસ યોજનાના અમલીકરણ દરમ્યાન પૂરનું જોખમ સંબોધિત કરવામાં આવ્યું છે. • પૂર જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓ માટે ભંડોળની ફાળવણી. • SDMC સાથે સંકલન સાધીને પૂર આવ્યાના સમયગાળા માટે શાળાના વર્ગો સ્થગિત કરવાની ખાતરી કરો.	• પૂરનું સંચાલન કરવા માટે SDMC ને તમામ જરૂરી સહાયતા પ્રદાન કરો અને તેનું નિરીક્ષણ કરો	• નુકસાનપામેલી સંપત્તિના સમારકામ અને પૂર પછીની પુનઃસ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્યની જરૂરિયાતો માટે ભંડોળની ખાતરી કરો. • પુનઃસ્થાપનાની પ્રવૃતિઓ અને કાર્યક્રમોની પ્રગતિનું નિરીક્ષણ કરો
શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• શાળા માટે પૂર સંકટનાં જોખમોનું મૂલ્યાંકન કરો. • પૂર સજ્જતા અને ક્ષમતા નિર્માણ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી. • તમામ સ્ટાફ સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓ માટે શાળા જોખમ વ્યવસ્થાપન યોજનાની તૈયારી અને નિયમિત તાલીમ	• પરિસ્થિતિનું નિરીક્ષણ કરો અને ઉચ્ચ અધિકારીઓને નવીનતમ અહેવાલ આપો • વધારાની જરૂરિયાતો માટે DEO, DPEO, શાસનાધિકારી અને અન્ય વરિષ્ઠ કચેરીઓ/ અધિકારીઓ સાથે સંપર્ક કરો	• આપત્તિ પછીની પુનઃસ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્યની જરૂરિયાતોને ઓળખો અને જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે યોજનાઓ વિકસાવો. • નિયમિત સુધારાઓ કરવા માટે પૂર ઘટનાઓ, અસરો અને શીખેલા પાઠનું

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	• નિયમિત અંતરે મોક મોકડ્રિલ કરો • આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિકારીઓ દ્વારા સમયાંતરે સંબંધિત માર્ગદર્શિકાના મુદ્દાઓનું પાલન કરવાની ખાતરી કરો.	• પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓ (જેમ કે પોલીસ, અગ્નિશામક આરોગ્ય કાર્યકર્તા, વગેરે) અને અન્ય એજન્સીઓ સાથે સંકલન સાધવું • ખાતરી કરો કે પૂરને પગલે મહત્ત્વની સંપત્તિઓ ઉચ્ચ ભૂમિ પર અથવા ઉપરના માળે ખસેડવામાં આવી છે	દસ્તાવેજીકરણ જાળવો
જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી	• શાળા માટે સંભવિત પૂર જોખમ વિષે જાગૃતિ લાવવાની પ્રવૃત્તિઓ ચલાવો, જેમાં પૂર સંકટનું ઋતુ અનુસારનું કેલેન્ડર તૈયાર કરવું, શું કરવું અને શું ન કરવું તે અંગેની તૈયારી અને પ્રસારનો સમાવેશ થાય છે. • ખાતરી કરો કે શાળા સ્ટાફ/વિદ્યાર્થીઓ વરસાદ અને પૂરની ચેતવણી એકત્ર કરવા માટે અધિકૃત	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (પુરની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	સ્ત્રોતોથી જાગૃત થાય.		
ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી	• અધિકૃત સરકારી સ્ત્રોતો, મીડિયા અને વેબ એપ્લિકેશનો દ્વારા વરસાદ પડવાની પ્રક્રિયાનું સતત નિરીક્ષણ કરો. • અગાઉથી ચેતવણીઓના પ્રસાર માટે જવાબદાર અધિકારીઓ સાથે સતત સંપર્કમાં રહો અને કોઈપણ સંભવિત ચેતવણીના કિસ્સામાં, **SDMC** ને તેની જાણ કરો.	અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો. (પૂરની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	• વિવિધ માહિતી સ્ત્રોતોનું નિરીક્ષણ ચાલુ રાખો • શાળા અને તેની નજીકના વિસ્તારમાં પૂર પ્રવૃત્તિની પરિસ્થિતિ અંગે જાણ કરતા રહો અને SDMC ને તેનો અહેવાલ આપો.
સ્થળાંતર ટુકડી	• શાળા સ્થળાંતરની યોજનામાં સુધારા કરો અને સ્થળાંતર પ્રક્રિયાઓ વિષે જરૂરી તાલીમ આપો. • અન્ય ટુકડીઓ સાથે સંકલનમાં નિયમિત કવાયત કરો અને વિવિધ સ્થળાંતર પ્રક્રિયાઓનો એકસરસાઇઝ કરો • શાળા સમુદાય માટે આશ્રયસ્થાનો તરીકે	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (પૂરની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	ઉપયોગમાં લેવાતા મકાનો અને જગ્યાઓ સુનિશ્ચિત કરો		
શોધ અને બચાવ ટુકડી	• શાળા સમુદાય માટે શોધ અને બચાવ પર જાગૃતિ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરો • સંસાધન સૂચિ અને કર્મચારીઓની ડિરેક્ટરી અપડેટ કરો • સાધનો અને ઉપકરણોની નિયમિત ચકાસણી અને જાળવણી કરો	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (પૂરની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	
આગ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે છુટ્ટા વાયરિંગનું રીપેરીંગ કરવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે જ્વલનશીલ અને જોખમી સામગ્રી અલગ રૂમમાં યોગ્ય રીતે બંધ છે.	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (પૂરની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	
પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી	• ખાતરી કરો કે પ્રાથમિક સારવાર કીટ વાપરવા માટે સજ્જ છે • પ્રાથમિક સારવારની મૂળભૂત તાલીમ સુનિશ્ચિત કરો	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (પૂરની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	• નજીકની આરોગ્ય સુવિધાઓ સુનિશ્ચિત કરો • ખાતરી કરો કે વિદ્યાર્થી/સ્ટાફની વિષેષ તબીબી જરૂરિયાત માટે સંબંધિત દવાઓનો સ્ટોક સંપૂર્ણ અને અપડેટ રાખવામાં આવેલો છે.		
બસ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે બસ સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે અને પ્રાથમિક જરૂરી સલામતી સાધનો (જેમ કે અગ્નિશામક, હેમર, વગેરે) સ્થાપિત કરેલા છે અને સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે માર્ગ સલામતીના નિયમોનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે. • ખાતરી કરો કે વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓને મદદ કરવા માટે અલગ	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (પૂરની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	યોજના વિકસાવવામાં આવી છે.		
સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી	• શાળાનું મકાન સુરક્ષિત કરો અને વાવાઝોડાની ચેતવણીના કિસ્સામાં શાળાના પરિસરમાં પ્રવેશ મર્યાદિત કરો.	• મકાનની ઘેરાબંધીવાળો વિસ્તારમકાનના / ભાગોને થયેલ નુકશાન	• પાણી ઓછું થયા પછી સ્થળ સુરક્ષિત કરો અને શાળા ખોલતા પહેલા શાળાના મકાન તપાસો.

૫. વાવાઝોડું

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ખાતરી કરો કે શાળા વિકાસ યોજનાના અમલીકરણ દરમ્યાન વાવાઝોડુંનું જોખમ સંબોધવામાં આવ્યું છે. • વાવાઝોડું જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓ માટે ભંડોળની ફાળવણી. • SDMC સાથે સંકલનમાં વાવાઝોડું પ્રક્રિયાના સમયગાળા માટે વર્ગોને સ્થગિત કરવાની ખાતરી કરો.	• વાવાઝોડુંના વ્યવસ્થાપનમાં SDMCને તમામ જરૂરી સહાયતા પ્રદાન કરો અને તેનું નિરીક્ષણ કરો.	• નુકસાનપામેલ સંપત્તિના સમારકામ અને વાવાઝોડું પછીની પુનઃસ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્યની જરૂરિયાતો માટે ભંડોળની ખાતરી કરો. • પુનઃસ્થાપનાના કાર્યક્રમો અને પ્રવૃત્તિઓની પ્રગતિનું નિરીક્ષણ કરો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• શાળામાં વાવાઝોડુંનાં સંકટોનું મૂલ્યાંકન કરો • વાવાઝોડું સંકટ માટે સલામતીની તપાસ કરો • વાવાઝોડું સજ્જતા અને ક્ષમતા નિર્માણ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરો • તમામ સ્ટાફ સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓ માટે શાળા જોખમ વ્યવસ્થાપન યોજનાની તૈયારી અને નિયમિત તાલીમ આપો • નિયમિત અંતરે મોક કવાયત કરો • આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિકારીઓ દ્વારા સમયાંતરે સંબંધિત માર્ગદર્શિકાના મુદ્દાઓનું પાલન કરવાની ખાતરી કરો. • ખાતરી કરો કે શાળાના મકાનનીમાળખાકીય સલામતીનું મૂલ્યાંકન સમયાંતરે કરવામાં આવે છે	• પરિસ્થિતિનું નિરીક્ષણ કરો અને ઉચ્ચ અધિકારીઓને નવીનતમ અહેવાલ આપો • વધારાની જરૂરિયાતો માટે DEO, DPEO, શાસનાધિકારી અને અન્ય વરિષ્ઠ અધિકારીઓ/કચેરીઓ સાથે સંપર્ક કરો • પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓ (જેમ કે પોલીસ, અગ્નિશામકો આરોગ્ય, વગેરે) અને અન્ય એજન્સીઓ સાથે સંકલન સાધો. • ખાતરી કરો કે વાવાઝોડું દરમ્યાન વાવાઝોડાને પગલે મહત્ત્વની સંપત્તિઓ ઉચ્ચ ભૂમિ પર અથવા ઉપરના માળ પર ખસેડવામાં આવે છે.	• આપત્તિ પછીની પુનઃસ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્ય જરૂરિયાતોને ઓળખો અને જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે યોજનાઓ વિકસાવો. • વાવાઝોડું ઘટનાઓ, અસરો અને નિયમિત સુધારાઓ માટે શીખેલા પાઠના દસ્તાવેજીકરણ જાળવો

<table>
<tr><th rowspan="2">સમિતિ/ટુકડી</th><th colspan="3">ભૂમિકા અને જવાબદારી</th></tr>
<tr><th>આપત્તિ પહેલાં</th><th>આપત્તિ દરમ્યાન</th><th>આપત્તિ બાદ</th></tr>
<tr><td>જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી</td><td>• શાળા માટે સંભવિત વાવાઝોડું જોખમ વિષે જાગૃતિ લાવવાની પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરો, જેમાં વાવાઝોડું સંકટના ઋતુ અનુસાર કેલેન્ડરની તૈયારી, શું કરવું અને શું ન કરવું તેની તૈયારી અને પ્રસાર શામેલ હોઈ શકે છે.
• ખાતરી કરો કે શાળા સ્ટાફ/વિદ્યાર્થીઓ વાવાઝોડુંની ચેતવણી એકત્ર કરવા માટે અધિકૃત સ્ત્રોતોથી જાગૃત કરવામાં આવેલા હોય.</td><td colspan="2">જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો.

(વાવાઝોડુંની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)</td></tr>
<tr><td>ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી</td><td>• અધિકૃત સરકારી સ્ત્રોતો, મીડિયા અને વેબ એપ્લિકેશન દ્વારા વાવાઝોડુંની પ્રક્રિયાનું સતત નિરીક્ષણ કરો.
• વહેલી ચેતવણીઓના પ્રસાર માટે જવાબદાર અધિકારીઓ સાથે સતત સંપર્કમાં રહો અને કોઈપણ</td><td>જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો.

(વાવાઝોડુંની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)</td><td>• વિવિધ માહિતીના સ્ત્રોતોનું નિરીક્ષણ ચાલુ રાખો
• શાળા અને તેની આસપાસના વિસ્તારમાં વાવાઝોડું પ્રક્રિયાની પરિસ્થિતિ વિષે જાણ કરતા રહો અને SDMC ને</td></tr>
</table>

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	સંભવિત ચેતવણીના કિસ્સામાં, **SDMC** ને તેની જાણ કરો.		તેનો અહેવાલ આપો.
સ્થળાંતર ટુકડી	• શાળા સ્થળાંતરની યોજના અપડેટ કરો અને સ્થળાંતરની પ્રક્રિયાઓ વિષે તમામ તાલીમ આપો. • અન્ય ટુકડીઓ સાથે સંકલનમાં નિયમિત કવાયત કરો અને અલગ -અલગ સ્થળાંતર પ્રક્રિયાઓ કરો • શાળા સમુદાય માટે આશ્રયસ્થાનો તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતા મકાનો અને જગ્યાઓ સુનિશ્ચિત કરો	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (વાવાઝોડુંની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	
શોધ અને બચાવ ટુકડી	• શાળા સમુદાય માટે શોધ અને બચાવ પર જાગૃતિ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરો • સંસાધન સૂચિ અને કર્મચારીઓની ડિરેક્ટરી અપડેટ કરો • સાધનો અને ઉપકરણોની નિયમિત ચકાસણી અને જાળવણી કરો	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (વાવાઝોડુંની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
આગ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે છુટા વાયરિંગનું રીપેરીંગ કરવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે જ્વલનશીલ અને જોખમી સામગ્રી અલગ રૂમમાં યોગ્ય રીતે બંધ છે.	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (વાવાઝોડુંની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	
પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી	• ખાતરી કરો કે પ્રાથમિક સારવાર કીટ વાપરવા માટે તૈયાર છે • મૂળભૂત નજીકની આરોગ્ય સુવિધાઓ સુનિશ્ચિત કરો • ખાતરી કરો કે વિદ્યાર્થી/સ્ટાફની વિષેષ તબીબી જરૂરિયાત માટે સંબંધિત દવાઓનો સ્ટોક સંપૂર્ણ અને અપડેટ રાખવામાં આવે છે.	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (વાવાઝોડુંની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	
બસ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે બસ સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે અને પ્રાથમિક જરૂરી સલામતીના સાધનો (જેમ કે અગ્નિશામક, હેમર, વગેરે) સ્થાપિત	જો જરૂરી હોય તો અન્ય ટુકડીઓને મદદ કરો. (વાવાઝોડુંની ચેતવણી મળ્યા બાદ શાળા બંધ રહેશે)	

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	કરેલા છે અને સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે માર્ગ સલામતીના નિયમોનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે. • ખાતરી કરો કે વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓને મદદ કરવા માટે અલગ યોજના વિકસાવવામાં આવી છે.		
સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી	• શાળાનું મકાન સુરક્ષિત કરો અને વાવાઝોડુંની ચેતવણીના કિસ્સામાં શાળાના પરિસરમાં પ્રવેશ મર્યાદિત કરો.	• મકાનનો ઘેરાબંધી વિસ્તાર/મકાનના ભાગોને થયેલું નુકશાન.	• વાવાઝોડું બંધ થયા બાદ સ્થળ સુરક્ષિત કરો અને શાળા ખોલતા પહેલા શાળાના મકાનને તપાસો.

૬. રાસાયણિક અકસ્માત

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ખાતરી કરો કે શાળા વિકાસ યોજના નજીકના રસાયણિક કારખાના / ઓઇલ અને ગેસ	• રાસાયણિક અકસ્માતો દ્વારા ઉદ્ભવેલા જોખમોના વ્યવસ્થાપનમાં **SDMC** ને જરૂરી સહાય પૂરી પાડો અને નિરીક્ષણ કરો.	• શિક્ષણના સાતત્યની ખાતરી કરો.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	પાઇપલાઇન/ રિફાઇનરી/ વગેરેને કારણે રાસાયણિક સંકટને સૂચિત કરે છે. • ખાતરી કરો કે સુરક્ષા સાધનોની ખરીદી માટે ભંડોળ **SDMC** સાથે પરામર્શ કરીને ફાળવવામાં આવ્યું છે.		
શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• નજીકના રાસાયણિક કારખાના/ તેલ અને ગેસ પાઇપલાઇન/ રિફાઇનરી/ વગેરેને કારણે શાળામાં રાસાયણિક અને ઔદ્યોગિક સંકટોના જોખમોનું મૂલ્યાંકન કરો. • રાસાયણિક અને ઔદ્યોગિક સજ્જતા અને ક્ષમતા નિર્માણ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરો • જો જરૂરી હોય તો સંકટ ઉભું કરનારા રસાયણો માટે એન્ટીદોટ યોજના વિકસાવો • તમામ સ્ટાફ સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓ માટે	• પરિસ્થિતિનું નિરીક્ષણ કરો અને ઉચ્ચ અધિકારીઓને નવીનતમ અહેવાલ આપો • વધારાની જરૂરિયાતો માટે DEO, DPEO, શાસનાધિકારી અને અન્ય વરિષ્ઠ અધિકારીઓ/કચેરીઓ સાથે સંપર્ક કરો • પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓ (જેમ કે પોલીસ, અગ્નિશામકો આરોગ્ય કાર્યકર્તા, વગેરે) અને અન્ય એજન્સીઓ સાથે સંકલન સાધવું	• આપત્તિ પછીની પુન:સ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્યની જરૂરિયાતોને ઓળખો અને જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે યોજનાઓ વિકસાવો. • નિયમિત સુધારા માટે રાસાયણિક અને ઔદ્યોગિક ઘટનાઓ, અસરો અને શીખેલા પાઠનું દસ્તાવેજીકરણ જાળવો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન યોજનાની તૈયારી અને નિયમિત તાલીમ • નિયમિત અંતરે મોક કવાયત કરો • આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિકારીઓ દ્વારા સમયાંતરે સંબંધિત માર્ગદર્શિકાના મુદ્દાઓનું પાલન કરવાની ખાતરી કરો.		
જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી	• જોખમી રસાયણોની સામગ્રીની સલામતીનું માહિતી પત્રક(MSDS) જાળવો અને શાળાના સમુદાયને તેની લાક્ષણિકતાઓ અને સજ્જતાનાં પગલાં વિષે જાગૃત કરો. • ખાતરી કરો કે સંબંધિત IEC સામગ્રી શાળાના કર્મચારીઓ/ વિદ્યાર્થીઓને તૈયાર અને પ્રસારિત કરવામાં આવે છે અને રસાયણશાસ્ત્ર અને અન્ય સંબંધિત પ્રયોગશાળાઓ,	• ચેતવણી ટુકડીને જરૂરી રાસાયણિક સંકટની સલામતીની સૂચનો સમગ્ર શાળામાં પ્રસારિત કરવામાં સહાય કરો.	• ચેતવણી અને માહિતી પ્રસારણ ટુકડી સાથે સંકલનમાં રાસાયણિક અકસ્માતો વિષે શું કરવું અને શું ન કરવું તેની માહિતીનો પ્રસાર કરવો જેથી પરિસ્થિતિ વધુ ખરાબ ના થાય

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	જોખમી/ જ્વલનશીલ સામગ્રી અને રસાયણો ધરાવતી સૂચિ જાહેરમાં પ્રદર્શિત કરવામાં આવે છે.		
ચેતવણી અને માહિતી પ્રચાર ટુકડી	• તાલીમ કાર્યક્રમો કરવા માટે જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી સાથે સંકલન સાધો. • નજીકની હોસ્પિટલ/આરોગ્ય કેન્દ્ર (૧08), પોલીસ સ્ટેશન, ફાયર સ્ટેશન વગેરે જેવા કટોકટી સંપર્ક નંબરોની વિગતવાર સૂચિ તૈયાર કરો	• પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી સાથે સંકલન કરો અને જો જરૂરી હોય તો તરત જ ૧૦૮ને કોલ કરો. • પોલીસ સ્ટેશન, ફાયર બ્રિગેડ, હોસ્પિટલ વગેરે જેવા આકસ્મિક પ્રભાવ આપનારને અકસ્માતની માહિતી પ્રસારિત કરવામાં આવી છે તેની ખાતરી કરો. • ખાતરી કરો કે અકસ્માતની માહિતી શાળામાં દરેક સુધી પહોંચી છે.	• સંબંધિત અધિકારીઓ દ્વારા સ્થળની સલામતીની ખાતરી કરો અને ચકાસો અને દરેકને આ માહિતીનો પ્રસાર કરો.
સ્થળાંતર ટુકડી	• સ્થળાંતર યોજના તૈયાર કરો • દૃશ્ય આધારિત મોક કવાયતો હાથ ધરવા માટે જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી સાથે સંકલન કરો	• તરત જ સ્થળ ખાલી કરો. • ખાતરી કરો કે સ્થળાંતર યોજનાનું પાલન કરવામાં આવ્યું છે.	• સ્થળાંતર માટે કોઈ વધારાની મદદની જરૂર છે કે નહીં તે સુનિશ્ચિત કરો અને **SDMC** ને જાણ કરો.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
		• સ્થળની ઘેરાબંધી કરનાર સુરક્ષા ટુકડીને સહાય કરો. • લોકોની ગણતરી કરો અને હાજરી પત્રક સાથે તેમની ચકાસણી કરી ખાતરી કરો શોધ અને બચાવ ટુકડીને આ માહિતી આપો.	
શોધ અને બચાવ ટુકડી	• શાળામાં અને તેની આસપાસ ઉપલબ્ધ જોખમી રસાયણોના આધારે શોધ અને બચાવ તકનીકોને સંદર્ભિત કરો. • નિયમિતપણે શોધ અને બચાવ સાધનોની જાળવણીની ખાતરી કરો	• સ્થળ ખાલી કરાવવામાં સ્થળાંતર ટુકડીને મદદ કરો. ખાતરી કરો કે, દરેકને સુરક્ષિત રીતે બહાર કાઢવામાં આવે છે. • સ્થળાંતર દ્વારા પૂરી પાડવામાં આવેલી સૂચિ અનુસાર લોકોને શોધો.	• ભવિષ્યની સંભવિત માટે શોધ અને બચાવ માટે જરૂરી વધારાના સંસાધનો નક્કી કરો • સંપૂર્ણ મૂલ્યાંકન કરો અને કોઈપણ માળખાકીય/બિન-માળખાકીય નુકસાનની તપાસ કરો અને SDMC ને તેની જાણ કરો.
આગ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે અગ્નિશામક સાધનો (અગ્નિશામકો, વગેરે) કાર્યક્ષમ છે અને જરૂરિયાતના સમય માટે તેમને જરૂરી	• આગ લાગવાના કિસ્સામાં, તરત જ અગ્નિશામક સાધનોનો ઉપયોગ કરો. • સ્થળને ઘેરાબંધી કરવામાં સ્થળ સુરક્ષા ટુકડીને સહાય કરો	• ભવિષ્યની આપત્તિઓ માટે અગ્નિશામક માટે જરૂરી વધારાના સંસાધનો નક્કી કરો.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	તાલીમ આપવામાં આવે છે • ખાતરી કરો કે વિદ્યુતના સાધનો, વાયર યોગ્ય પરિસ્થિતિમાં છે.		• આગની ઘટનાના કારણ દર્શક પરિબળોનું દસ્તાવેજીકરણ અને **SDMC** ને તેની જાણ કરવી.
પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી	• ધોરણ મુજબ પ્રાથમિક સારવાર કીટ તૈયાર કરો. • કોઈપણ અણધારી આકસ્મિકતાને સંભાળવા માટે નજીકના PHCs, CHS, હોસ્પિટલો અને એમ્બ્યુલન્સ સેવાઓની સંપર્ક વિગતો તૈયાર રાખો	• જો જરૂરી હોય તો તમામ વિદ્યાર્થીઓ / કર્મચારીઓને મૂળભૂત પ્રાથમિક સહાય પૂરી પાડો • ઘાયલ વિદ્યાર્થીઓ / કર્મચારીઓને સ્થળાંતર કરવા માટે ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી સાથે સંકલન સાધો.	• પ્રાથમિક સારવાર કીટને અપડેટ રાખો/ ફરીથી ભરીને તૈયાર કરો. • વપરાયેલ તબીબી સાધનોનો નિકાલ કરો. • કાતર, થર્મોમીટર વગેરે જેવા સાધનોને સેનિટાઇઝ કરો.
બસ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે બસ સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે અને પ્રાથમિક જરૂરિયાતના સલામતીના સાધનો (જેમ કે અગ્નિશામક, હેમર, વગેરે) સ્થાપિત કરેલા છે અને સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે.	• ખાતરી કરો કે ગંભીર પીડિતોને સલામત રીતે વાહનમાં બેસાડવામાં આવે છે અને શોધ અને બચાવ અને પ્રાથમિક સારવાર ટુકડીઓ સાથે સંકલનમાં તાત્કાલિક નિયુક્ત હોસ્પિટલ/ તબીબી કેન્દ્ર પર લઈ જવામાં આવે છે.	• બસને સાફ /સેનિટાઇઝ કરો.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	• કટોકટી માટે સુરક્ષિત માર્ગ નકશો તૈયાર કરો • ખાતરી કરો કે માર્ગ સલામતીના નિયમોનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે.	• ખાતરી કરો કે બસ ડ્રાઇવર સુરક્ષિત માર્ગ નકશાને અનુસરી રહ્યો છે.	
સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી	• પ્રયોગશાળાના સહાયકની મદદથી તમામ રસાયણોને સુરક્ષા ધોરણો મુજબ વર્ગીકૃત કરો. • ઉત્પાદનની તારીખ સાથે રસાયણોની માહિતીને જાળવો • ધોરણો અનુસાર પૂરતા પ્રમાણમાં રસાયણોનો નિકાલ કરો • જરૂરી ઘેરાબંધી તકનીકો મેળવો.	• ખાતરી કરો કે સ્થળાંતર ટુકડી સાથે સંકલનમાં સ્થળ ખાલી થાય છે. • સાઇટને તાત્કાલિક ઘેરાબંધી કરો.	• અસરગ્રસ્ત સ્થળને સુરક્ષિત કરો અને શાળા પુન:પહેલા શાળાના સારી રીતે તપાસો.

૭. રોગચાળો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ખાતરી કરો કે રોગચાળાના જોખમને ઘટાડવા માટેના પગલાં શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન યોજનામાં સમાવવામાં આવેલ છે. • રોગચાળા નિવારણ અને શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન ભંડોળમાં પ્રતિભાવ આપવા માટે અનામત ભંડોળ. • શાળાઓમાં WASH (પાણી, સ્વચ્છતા અને આરોગ્યલક્ષી) પ્રણાલીઓ હોવાની ખાતરી કરો.	• વર્તમાન રોગચાળાની પરિસ્થિતિઓને પ્રતિભાવ આપવા માટે SDMC અને સ્થાનિક આરોગ્ય અધિકારીઓ સાથે સુમેળ સાધીને કામ કરો. • PPE, દવાઓ અને અન્ય તબીબી અને પેરામેડિકલ સંસાધનો/પુરવઠો પૂરતો છે કે નહિ તે સુનિશ્ચિત કરો. • સૂચિબદ્ધ રોગોની સૂચિમાં આવતા શંકાસ્પદ રોગના કિસ્સામાં, તાત્કાલિક જિલ્લા આરોગ્ય અધિકારીઓને જાણ કરો.	• SDMC અને અન્ય ટુકડીઓ સાથે પુન: સ્થાપના પ્રવૃત્તિઓ પર કામ કરો. • નિવારણ અને પ્રતિભાવના પગલાંની સમીક્ષા કરો અને જો કોઈ ફેરફાર હોય તો શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન યોજનામાં જરૂરી ફેરફારો સૂચવો.
શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• શાળામાં રોગચાળાના સંકટનું મૂલ્યાંકન કરો • રોગચાળાની સજ્જતા અને ક્ષમતા નિર્માણ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી	• પરિસ્થિતિનું નિરીક્ષણ કરો અને ઉચ્ચ અધિકારીઓને નવીનતમ અહેવાલ આપો • વધારાની જરૂરિયાતો માટે DEO, DPEO, શાસનાધિકારી અને	• આપત્તિ પછીની પુન:સ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્યની જરૂરિયાતોને ઓળખો અને જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	• તમામ સ્ટાફ સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓ માટે શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન યોજના • ની તૈયારી કરવી અને નિયમિત તાલીમ હાથ ધરવી • આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિકારીઓ દ્વારા સમયાંતરે સંબંધિત માર્ગદર્શિકાના મુદ્દાઓનું પાલન કરવાની ખાતરી કરો.	અન્ય વરિષ્ઠ અધિકારીઓ/કચેરીઓ સાથે સંપર્ક કરો • PHC, CHC, હોસ્પિટલો, વગેરે સાથે સંકલન સાધવું.	યોજનાઓ વિકસાવો. • નિયમિત સુધારા માટે રોગચાળાની ઘટનાઓ, અસરો અને શીખેલા પાઠના દસ્તાવેજીકરણને જાળવો
જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી	• તંદુરસ્ત જીવનશૈલી, ખોરાક અને પોષણ સંબંધિત નિયમિત IEC પ્રવૃત્તિઓ કરો. • વિદ્યાર્થીઓ અને શાળાના સ્ટાફ વચ્ચે સારી WASH પદ્ધતિઓને પ્રોત્સાહન આપો અને તેમને બીમાર થવાથી બચાવો.	• ચોક્કસ જૈવિક ઘટક/રોગના વાહકો વિષે શું કરવું અને શું ન કરવું તે અંગે જાગૃતિ લાવવી જે રોગચાળો ફેલાવવા માટે કારણભૂત છે • શાળા બંધ થવાના કિસ્સામાં અન્ય ટુકડીઓ સાથે ઓનલાઈન વર્ગો ગોઠવો.	• જો જરૂરી હોય તો પુન:સ્થાપનાની પ્રવૃત્તિઓ અને શુદ્ધિકરણના પગલાં લો. • તમામ માહિતીનું સંકલન અને સંચાલન કરો, તેની સમીક્ષા કરો અને તેના આધારે SDMC ને સૂચનો આપો.
ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી	• રોગચાળો ફાટી નીકળવાના જોખમ માટેની સંચાર યોજનાને અસર કરતી	• શાળામાં ફેલાતા રોગચાળાની પરિસ્થિતિઓ સંબંધિત તમામ વિદ્યાર્થીઓ,	• ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર યોજનાની સમીક્ષા કરો અને

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી સાથે કામ કરો.	વાલીઓ, શાળા સ્ટાફ અને અન્ય તમામ ટુકડીઓને સાવચેત કરો અને ચેતવણી આપો • સ્થાનિક આરોગ્ય અધિકારીઓ સાથે સંપર્ક કરો અને તમામ ટુકડીઓને નવીનતમ માહિતી સાથે અપડેટ કરો.	શિક્ષણના આધારે જરૂરી ફેરફારો કરો.
સ્થળાંતર ટુકડી	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.	• **SDMC** ટુકડીને સ્ક્રીનિંગ, ક્વોરેન્ટાઇન, આઇસોલેશન, કન્ટેનમેન્ટ અને હોસ્પિટલ પરામર્શ પ્રવૃત્તિઓમાં મદદ કરો.	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.
શોધ અને બચાવ ટુકડી	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.
આગ સુરક્ષા ટુકડી	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.
પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી	• ખાતરી કરો કે શાળામાં તમામ જરૂરી સ્થળોએ પ્રાથમિક સારવાર કીટ ઉપલબ્ધ છે. • પ્રાથમિક સારવાર કીટ સારી રીતે	• સ્થાનિક આરોગ્ય અધિકારીઓના માર્ગદર્શન હેઠળ અસરગ્રસ્ત વિદ્યાર્થીઓ અને સ્ટાફને જરૂરી પ્રાથમિક સારવાર આપો.	• પ્રાથમિક સારવાર કીટને ફરી ભરો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	સજ્જ અને અપડેટ રાખો. • પ્રાથમિક સારવાર પર **ToT** નું સંચાલન કરો.	• **SDMC** ટુકડીને સ્ક્રીનિંગ, ક્વૉરેન્ટાઇન, આઇસોલેશન, કન્ટેનમેન્ટ અને હોસ્પિટલ પરામર્શ પ્રવૃત્તિઓમાં મદદ કરો.	
બસ સુરક્ષા ટુકડી	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.	• હોસ્પિટલ પરામર્શ પ્રવૃત્તિઓમાં **SDMC** ટુકડીને મદદ કરો.	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.
સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.	• **SDMC** ટુકડીની મદદથી શુધ્ધિકરણની પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરો.	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.

૮. સાપનો ડંખ

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• શાળાના વિકાસના સમયે સાપના કરડવાના જોખમોનું મૂલ્યાંકન કરો અને તે અંગે SDMC ને જાગૃત કરો.	• શાળાના વિકાસના સમયે સાપના કરડવાના જોખમોનું મૂલ્યાંકન કરો અને તે અંગે SDMC ને જાગૃત કરો.	• આવી ઘટનાઓનું નિરીક્ષણ કરો અને તેને અટકાવવા માટે જરૂરી પગલાં લો.
શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ખાતરી કરો કે શાળાના પરિસરમાં કચરો જમા થતો નથી કારણ કે ખોરાકનો કચરો ઉંદરોને	• પરિસ્થિતિનું નિરીક્ષણ કરો અને ઉચ્ચ અધિકારીઓને	• આવી ઘટનાઓના દસ્તાવેજીકરણ જાળવો.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
	આકર્ષે છે, અને આ સાપને આમંત્રણ આપવામાં પરિણમે છે. • પ્રાથમિક સારવારની તાલીમ અને એન્ટીડોટની વ્યવસ્થા કરો.	નવીનતમ અહેવાલ આપો. • PHC, CHC, હોસ્પિટલો, વગેરે સાથે સંકલન સાધો.	
જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી	• શાળાના પરિસરમાં સંભવિત સાપ કરડવાના જોખમ વિષે જાગૃતિ પેદા કરવાની પ્રવૃત્તિઓ ચલાવો, જેમાં સાપના કરડવાના બનાવો સાથે શું કરવું અને શું નહીં તેનો પ્રસાર શામેલ થઈ શકે છે.	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો
ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી	• આ વિસ્તારમાં ઝેરી સાપના પ્રકારોની યાદી બનાવો. • ખાતરી કરો કે હોસ્પિટલો/આરોગ્ય કેન્દ્રો કે જેમાં ઝેર વિરોધી ઇન્જેક્શન છે તેની યાદી તૈયાર કરવામાં આવે છે અને નિયમિતપણે અપડેટ કરવામાં આવે છે. • સાપ પકડનારા/મદારીઓની યાદી તૈયાર કરો	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
સ્થળાંતર ટુકડી	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો
શોધ અને બચાવ ટુકડી	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો
આગ સુરક્ષા ટુકડી	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો	• અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો
પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી	• ધોરણ મુજબ પ્રાથમિક સારવાર કીટ તૈયાર કરો. • ખાતરી કરો કે ટુકડાના સભ્યોને સાપ કરડવાના કિસ્સામાં પ્રાથમિક સારવાર આપવા માટે તાલીમ આપવામાં આવે છે.	• ઈજાગ્રસ્તોને પ્રાથમિક સારવાર આપો • ઇજાગ્રસ્તોને પ્રાથમિક જીવનમાં સપોર્ટ કરવા તબીબી પ્રતિભાવ આપનાર સાથે સંકલન સાધો અને સહાય કરો.	• પ્રાથમિક સારવાર કીટ, ઘટના પછી ફરી ભરો • બધા કેસો અને પૂરી પાડવામા આવેલી સારવારની નોંધ કરો
બસ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે માર્ગ સલામતીના નિયમોનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે. • ખાતરી કરો કે નજીકની હોસ્પિટલો માટે દિશાઓ સ્પષ્ટ રીતે વૈકલ્પિક માર્ગ સાથે નકશામાં ચિહ્નિત થયેલ છે.	• ખાતરી કરો કે ગંભીર પીડિતોને સલામત રીતે વાહનમાં બેસાડવામાં આવે છે અને તાત્કાલિક નિયુક્ત હોસ્પિટલ/ તબીબી કેન્દ્રમાં લઈ જવામાં આવે છે.	અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ બાદ
સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી	• અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિઓ સુધી પહોંચવા માટે પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનાર માટે માર્ગ સુનિશ્ચિત કરો.	• આગની ઘટના દરમ્યાન વિદ્યાર્થી, શિક્ષકો અને અન્ય સ્ટાફની સુરક્ષાની ખાતરી કરવી. • જે સ્થળે સાપ કરડવાની ઘટના બની હોય તેને તાળા મારો/ ઘેરાબંધી કરો અને ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી સાથે સંકલનમાં સાપને દૂર કરવા માટે સાપ પકડનારને બોલાવો. • શાળા પરિસરમાં અસરગ્રસ્ત વ્યક્તિ માટે પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓને માર્ગદર્શન આપો.	અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો

૯. સુનામી

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ખાતરી કરો કે શાળા વિકાસ યોજનાના અમલીકરણ દરમ્યાન સુનામીના જોખમને સંબોધિત કરવામાં આવ્યું છે. • સુનામી જોખમ સંચાલન પ્રવૃત્તિઓ માટે ભંડોળની ફાળવણી	• સુનામીના વ્યવસ્થાપનમાં SDMC ને તમામ જરૂરી સહાયતા પ્રદાન કરો અને તેનું નિરીક્ષણ કરો	• સુનામી પછીની પુન: સ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્યની જરૂરિયાતો માટે ભંડોળની ખાતરી કરો. • પુન:સ્થાપનાના કાર્યક્રમો પ્રવૃતિઓ અને પ્રગતિનું નિરીક્ષણ કરો
શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• શાળામાં સુનામીના સંકટ જોખમોનું મૂલ્યાંકન કરો • સુનામી સંકટ માટે સુરક્ષાની તપાસ કરો • સુનામી સજ્જતા અને ક્ષમતા નિર્માણ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરો તમામ સ્ટાફ સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓ માટે શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન યોજનાની નિયમિત તાલીમ અને સજ્જતા • નિયમિત અંતરે મોક કવાયત કરો	• પરિસ્થિતિનું નિરીક્ષણ કરો અને ઉચ્ચ અધિકારીઓને નવીનતમ અહેવાલ આપો • જો જરૂરી હોય તો રાહત પ્રવૃત્તિઓની યોજના અને દેખરેખ રાખો. વધારાની જરૂરિયાતો માટે DEO, DPEO, શાસનાધિકારી અને અન્ય વરિષ્ઠ અધિકારીઓ/કચરીઓ સાથે સંપર્ક કરો • પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓ (જેમ કે પોલીસ, અગ્નિશામકો	• આપત્તિ પછીની પુન: સ્થાપના અને શૈક્ષણિક સાતત્યની જરૂરિયાતોને ઓળખો અને જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે યોજનાઓ વિકસાવો. • સુનામી ઘટનાઓ, અસરો અને નિયમિત અપગ્રેડેશન માટે શીખેલા પાઠનું દસ્તાવેજીકરણ જાળવો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	• આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિકારીઓ દ્વારા સમયાંતરે સંબંધિત માર્ગદર્શિકાના મુદ્દાઓનું પાલન કરવાની ખાતરી કરો.	આરોગ્ય કાર્યકર્તા, વગેરે) અને અન્ય એજન્સીઓ સાથે સંકલન સાધો	
જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી	• સમગ્ર શાળામાં સુનામીના સંભવિત જોખમ વિષે જાગૃતિ લાવવાની પ્રવૃત્તિઓ કરો, વિવિધ વર્ગો અને સ્ટાફ અને શિક્ષકોને પણ લક્ષ્યમાં રાખો • ચેતવણી અને માહિતી પ્રસા ટુકડી સાથે શાળા સમુદાયને વિવિધ ચેતવણી સ્તરો અને ધ્વજ / ચિહ્નોના રંગો અને સ્થાન વિષે વાકેફ કરવા માટે વાપરવામાં આવશે.	• ચેતવણી આપનાર ટુકડીને પ્રસાર કરવામાં સહાય કરો • સમગ્ર શાળાને સુનામી સલામતી સૂચન જરૂરી છે	• ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી સાથે સંકલનમાં સુનામી વિષે શું કરવું અને શું ન કરવું તેની માહિતી પ્રસારિત કરો.જેથી પરિસ્થિતિ વધુ ખરાબ ના થાય.
ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી	• અધિકૃત સરકારી સ્ત્રોતો, મીડિયા અને વેબ એપ્લીકેશનો	• ખાતરી કરો કે સુનામીની માહિતી શાળામાં દરેક જણ સુધી પહોંચી છે.	• વિવિધ માહિતી સ્ત્રોતોનું નિરીક્ષણ ચાલુ રાખો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	દ્વારા સુનામીની પ્રવૃત્તિનું સતત નિરીક્ષણ કરો. • અગાઉથી ચેતવણીઓના પ્રસાર માટે જવાબદાર અધિકારીઓ સાથે સતત સંપર્કમાં રહો અને કોઈપણ સંભવિત ચેતવણીના કિસ્સામાં, **SDMC** ને તેની જાણ કરો.		• શાળામાં અને તેની આસપાસ સુનામીની પ્રવૃત્તિની પરિસ્થિતિ વિષે જાણ કરતા રહો અને SDMC ને તેનો અહેવાલ આપો.
સ્થળાંતર ટુકડી	• શાળા સ્થળાંતરની યોજના અપડેટ કરો અને સુનામીના કિસ્સામાં સ્થળાંતર માટેની તમામ પ્રક્રિયાઓ વિષે તાલીમ આપો • અન્ય ટુકડીઓ સાથે સંકલનમાં નિયમિત કવાયત કરો અને સુનામીના કિસ્સામાં ઉપયોગમાં લેવાતી વિવિધ સ્થળાંતર પ્રક્રિયાઓનો એકસરસાઇઝ કરો	• સુનામીના કિસ્સામાં સહાયની જરૂર હોય તેવા લોકોને સ્થળાંતરમાં સહાય કરો • જરૂરી વસ્તુઓને એકત્રિત કરો અને નિયુક્ત સ્થળોએ મોકલો	• સ્થળાંતર માટે વધારાની સહાયની જરૂર છે કે નહીં તે નક્કી કરો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	• શાળા સમુદાય માટે ઉચ્ચ ભૂમિ પર આશ્રયસ્થાનો તરીકે ઉપયોગમાં લેવાતા મકાનો અને જગ્યાઓની ઓળખ સુનિશ્ચિત કરો • વિદ્યાર્થીઓ/ શિક્ષકો/ સ્ટાફના સ્થળાંતર માટે પરિવહન સુનિશ્ચિત કરવાની યોજના		
શોધ અને બચાવ ટુકડી	• શાળા સમુદાય માટે શોધ અને બચાવ પર જાગૃતિ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરો • સંસાધન સૂચિ અને કર્મચારીઓની ડિરેક્ટરી અપડેટ કરો • સાધનો અને ઉપકરણોની ચકાસણી કરો અને જાળવણી કરો	• શોધ અને બચાવ પ્રવૃત્તિઓમાં પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓ સંકલન સાધો અને સહાય કરો. • ફસાયેલા વ્યક્તિ સંબંધિત માહિતી મેળવવા માટે સ્થળાંતર ટુકડી સાથે સંકલન સાધો • સ્થળાંતર ટુકડી સાથે સંકલનમાં અસરગ્રસ્ત લોકોને સલામત સ્થળે ખસેડો	• ભવિષ્યની ઘટનાઓ માટે શોધ અને બચાવ માટે જરૂરી વધારાના સંસાધનો નિર્ધારિત કરો
આગ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે શાળાના પરિસરની આગ સુરક્ષા મૂલ્યાંકન સ્થાનિક	• આગ લાગવાના કિસ્સામાં, અગ્નિશામક પ્રવૃત્તિઓમાં અગ્નિ	• ભવિષ્યની આપત્તિઓ માટે અગ્નિશામક માટે જરૂરી વધારાના

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	ફાયર વિભાગ દ્વારા કરવામાં આવે છે અને જરૂર પડે તો આગ સુરક્ષા પ્રમાણપત્ર **(FSC)** લો.	સેવાઓનું સંકલન સાધોઅને સહાય કરો.	સંસાધનો નિર્ધારિત કરો
પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી	• ખાતરી કરો કે પ્રાથમિક સારવાર કીટ વાપરવા માટે તૈયાર છે • મૂળભૂત પ્રાથમિક સારવારની તાલીમ સુનિશ્ચિત કરો • નજીકની આરોગ્ય સુવિધાઓ સુનિશ્ચિત કરો	• ઈજાગ્રસ્તોને પ્રાથમિક સારવાર આપો • ઇજાગ્રસ્તોને પ્રાથમિક જીવન જીવવામાં સહાયતા માટે તબીબી પ્રતિભાવ આપનાર સાથે સંકલન સાધો અને સહાય કરો.	• પ્રાથમિક સારવાર કીટ, ઘટના પછી ફરીથી ભરો
બસ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે બસ સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે અને પ્રાથમિક જરૂરી સલામતી સાધનો (જેમ કે અગ્નિશામક, હેમર, વગેરે) સ્થાપિત કરેલા છે અને સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે માર્ગ સલામતીના નિયમોનું પાલન	• ખાતરી કરો કે ગંભીર રીતે ઘવાયેલા લોકોને સલામત રીતે વાહનમાં બેસાડવામાં આવે છે અને શોધ અને બચાવ અને પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી સાથે સંકલનમાં તાત્કાલિક નિયુક્ત હોસ્પિટલ/ તબીબી કેન્દ્ર પર લઈ જવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે બસ ડ્રાઇવર સુરક્ષિત	• બસ સાફ/સેનેટાઈઝ કરો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	કરવામાં આવી રહ્યું છે.	માર્ગના નકશાને અનુસરી રહ્યો છે.	
સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી	• સુનામીના કિસ્સામાં વિદ્યાર્થીઓ, શિક્ષકો અને અન્ય સ્ટાફને ઝડપથી સ્થાન છોડવાની પ્રક્રિયાઓ વિકસાવો • અસરગ્રસ્ત સ્થળો સુધી પહોંચવા માટે પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનાર માટે માર્ગ સુનિશ્ચિત કરો	• મકાનની ઘેરાબંધીમાં નુકશાન/મકાનના ભાગોને થયેલ નુકશાન	• વાવાઝોડું બંધ થયા બાદ સ્થળ સુરક્ષિત કરો અને શાળા ખોલતા પહેલા શાળાના મકાનને તપાસો.

૧૦. હીટ વેવ (ગરમીનું મોજું)

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ગરમી વ્યવસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓ માટે પૂરતા ભંડોળ સાથે શાળામાં ગરમ હવાના સંકટ જોખમનું મૂલ્યાંકન કરો. • ખાતરી કરો કે શાળા પરિસરમાં નવું માળખું એવી રીતે	• ગરમ હવાના જોખમ વ્યવસ્થાપન સંબંધિત મુદ્દાઓના સંચાલનમાં SDMC નું નિરીક્ષણ કરો અને જરૂરી સમર્થન આપો.	• ખાતરી કરો કે શિક્ષણ સાતત્યની જરૂરિયાત માટે ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	બનાવવામાં આવી છે કે જે ગરમીના સંપર્કમાં આવવામાં ઘટાડો કરે છે દા.ત. રૂમમાં હવાઉજાસ, વધારાના પંખાની વ્યવસ્થા છાંયડાની જોગવાઈ (વૃક્ષો વાવો અથવા નવા બાંધકામોનું નિર્માણ), બાહ્ય પ્રવૃત્તિઓ માટે સ્રોત વૈકલ્પિક સ્થળો. • SDMC સાથે સંકલનમાં ગરમીમાં શારીરિક શ્રમ ઘટાડવા માટે અતિશય ગરમીના દિવસો દરમ્યાન શાળાની પ્રવૃત્તિને ફરીથી આયોજન કરવાની/ સ્થગિત કરવાની ખાતરી કરો.		
શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ગરમ હવા માટે સજ્જતા અને ક્ષમતા નિર્માણ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી	• • પરિસ્થિતિનું નિરીક્ષણ કરો અને ઉચ્ચ અધિકારીઓને નવીનતમ અહેવાલ આપો	• શૈક્ષણિક સાતત્ય જરૂરિયાતોને ઓળખો અને જરૂરિયાતોને પહોંચી વળવા માટે

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	• તમામ સ્ટાફ સભ્યો અને વિદ્યાર્થીઓ માટે શાળા આપત્તિ જોખમ વ્યવસ્થાપન યોજનાની તૈયારી કરવી અને નિયમિત તાલીમ • આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિકારીઓ દ્વારા સમયાંતરે સંબંધિત માર્ગદર્શિકાના મુદ્દાઓનું પાલન કરવાની ખાતરી કરો. • SMC સાથે સંકલનમાં શાળાની આસપાસ વૃક્ષો વાવેલા છે તેની ખાતરી કરો. • શાળામાં સુરક્ષિત પીવાના પાણીના પુરવઠાની ખાતરી કરો.	• વધારાની જરૂરિયાતો માટે DEO, DPIO, શાસનાધિકારી અને અન્ય વરિષ્ઠ અધિકારીઓ/કચેરીઓ સાથે સંપર્ક કરો • PHC, CHC, હોસ્પિટલો, વગેરે સાથે સંકલન સાધો. • શાળામાં સુરક્ષિત પીવાના પાણીના પુરવઠાની ખાતરી કરો • જો જરૂરી હોય તો શાળા સમયે બંધ કરો અથવા પ્રતિબંધિત કરો • બપોરે શાળા સમય દરમ્યાન શારીરિક પ્રવૃત્તિઓ ટાળવાની ખાતરી કરો.	યોજનાઓ વિકસાવો. • ગરમ હવાની અસરો અને નિયમિત સુધારા માટે શીખેલા પાઠનું દસ્તાવેજીકરણ જાળવો.
જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી	• શાળાના વિદ્યાર્થીઓ અને શિક્ષકો માટે નિવારણની તાલીમ અને આગળ પ્રસરણ અટકાવવાના	• ખાતરી કરો કે શાળાના કર્મચારીઓ/વિદ્યાર્થીઓને ગરમીની ઋતુ દરમ્યાન પાણી પીવા, સૂર્યની ગરમીથી દૂર રહેવા અને	• ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી સાથે સંકલન સાધીને ગરમ હવા વિષે શું કરવું

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	પ્રયાસોનું આયોજન કરવાની ખાતરી કરો. • ખાતરી કરો કે વિદ્યાર્થીઓ શિક્ષિત છે અને ઉનાળાના સત્ર વિષે વય અનુસાર પત્રિકાઓ ઘરે મોકલવામાં આવે છે. • ગરમીની ઋતુ દરમ્યાન વધુ માત્રામાં પાણી પીવાથી, તડકાથી દૂર રહીને અને હળવા કપડાં પહેરવા દ્વારા ઠંડુ અને હાઇડ્રેટેડ રાખવા માટે શાળા સ્ટાફ/વિદ્યાર્થીઓ સાથે વાતચીત કરવા માટે IEC સામગ્રી તૈયાર છે તેની ખાતરી કરવી	હળવા કપડાં પહેરીને શરીરને ઠંડુ અને હાઇડ્રેટેડ રાખવા માટે તેમની સાથે સંચાર કરવામાં આવે છે.	અને શું ન કરવું તેની માહિતી પ્રસારિત કરો.
ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી	• SDMC સાથે સંપર્ક જાળવો અને શાળાના અધિકારીઓને	• સમગ્ર શાળામાં ગરમ હવા સંબંધી સુરક્ષા માહિતી ફેલાવો.	• વિવિધ માહિતી સ્રોતોનું નિરીક્ષણ ચાલુ રાખો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	કોઈપણ દિશા સંબંધી જાણ કરો • ખાતરી કરો કે ગરમ હવાની ચેતવણીઓ અધિકૃત સરકારી સ્ત્રોતો પ્રાપ્ત કરે છે અને તે શાળાના કર્મચારીઓ/ વિદ્યાર્થીઓ અને વાલીઓને પ્રસારિત કરવામાં આવે છે.		• ગરમ હવાની સ્થિતિ અંગે જાણ કરતા રહો.
સ્થળાંતર ટુકડી	અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.		
શોધ અને બચાવ ટુકડી			
આગ સુરક્ષા ટુકડી			
પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી	• ખાતરી કરો કે **SDMC** સાથે સંકલનમાં શાળા સ્ટાફ/ વિદ્યાર્થીઓ માટે આરોગ્ય તપાસ સત્રો યોજવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે ORS નો સ્ટોક જળવાઈ રહ્યો છે. • ટુકડીના સભ્યો ગરમીમાં તાણ,	• ખાતરી કરો કે પીડિતોને ગરમીમાં તાણ, ગરમીમાં થાક અને લૂ લાગવાના સંકેતો, લક્ષણો અનુસાર સારવાર આપવામાં આવે છે	• પ્રાથમિક સારવાર કીટ ફરીથી ભરવાની અને અદ્યતન રાખવાની ખાતરી કરો.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	ગરમીમાં થાક અને લૂ લાગવાના સંકેતો, લક્ષણો અને સારવારથી વાકેફ હોવા જોઈએ.		
બસ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે બસ સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે અને પ્રાથમિક જરૂરી સલામતી સાધનો (જેમ કે અગ્નિશામક, હેમર, વગેરે) સ્થાપિત કરેલા છે અને સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે માર્ગ સલામતીના નિયમોનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે. • ખાતરી કરો કે વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓને મદદ કરવા માટે અલગ યોજના વિકસાવવામાં આવી છે.	• ખાતરી કરો કે ગંભીર પીડિતોને સલામત રીતે વાહનમાં બેસાડવામાં આવે છે અને તાત્કાલિક નિર્ધારિત હોસ્પિટલ/ તબીબી કેન્દ્રમાં લઈ જવામાં આવે છે.	• ગરમ હવાના કારણે હોસ્પિટલો અને આરોગ્ય કેન્દ્રો પર એકત્ર થયેલા શાળાના વિદ્યાર્થી/સ્ટાફના યોગ્ય દસ્તાવેજો જાળવો અને SDMC ને તેની જાણ કરો.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	• ખાતરી કરો કે નજીકના આરોગ્ય કેન્દ્ર અને હોસ્પિટલોની સંપર્ક વિગતો અતિશય ગરમીને કારણે કોઈપણ આકસ્મિક આરોગ્ય કટોકટીને સંભાળવા માટે સરળતાથી મળી શકે તેમ રાખવામાં આવી છે.		
સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી	અન્ય ટુકડીઓને તેમની જરૂરિયાત મુજબ સહાય કરો.		

૧૧. આંધી તોફાન અને વીજળી

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• ખાતરી કરો કે શાળા વિકાસ યોજના શાળા પરિસરમાં વીજળી અને વાવાઝોડાના જોખમને સંબોધિત કરે છે અને વીજળી અને વાવાઝોડાની જોખમ વ્યવસ્થાપન પ્રવૃત્તિઓ કરવા માટે	• વીજળી અને વાવાઝોડાનું વ્યવસ્થાપન કરવા માટે તમામ જરૂરી સહાય પૂરી પાડવી અને તેનું નિરીક્ષણ કરવું.	• ખાતરી કરો કે વીજળી અને વાવાઝોડાથી નુકસાન પામેલી સંપત્તિના સમારકામ અને અન્ય વસૂલાત જરૂરિયાતો માટે

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	પૂરતું ભંડોળ ફાળવવામાં આવે છે. • **SDMC** સાથે પરામર્શ કરીને વીજળીના થાંભલા, લાઈટનિંગ ડિટેક્શન સિસ્ટમ, વિદ્યુત અર્થિંગ વગેરે જેવા વીજળીના સલામતીના પગલાં લેવા અને તેના ઈંસ્ટોલેશન માટે ભંડોળ ફાળવવામાં આવે છે તેની ખાતરી કરો.		ભંડોળ પૂરું પાડવામાં આવે છે.
શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન સમિતિ	• વાવાઝોડું અને વીજળી માટે સજ્જતા અને ક્ષમતા નિર્માણ પ્રવૃત્તિઓ હાથ ધરવી • આપત્તિ વ્યવસ્થાપન અધિકારીઓ દ્વારા સમયાંતરે સંબંધિત માર્ગદર્શિકાના મુદ્દાઓનું પાલન કરવાની ખાતરી કરો.	• ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી સાથે સંકલન સાધીને વીજળી થવાની પ્રવૃત્તિના પગલે બાહ્ય પ્રવૃત્તિઓને કામચલાઉ સ્થગિત રાખવાની ખાતરી કરો. • પરિસ્થિતિનું નિરીક્ષણ કરો અને ઉચ્ચ અધિકારીઓને નવીનતમ અહેવાલ આપો	• વાવાઝોડા અને વીજળીની ઘટનાઓ, અસરો અને નિયમિત સુધારા માટે શીખેલા પાઠનું દસ્તાવેજીકરણ જાળવો.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
		• વધારાની જરૂરિયાતો માટે **DEO, DPEO,** શાસનાધિકારી અને અન્ય વરિષ્ઠ અધિકારીઓ/ કચેરીઓ સાથે સંપર્ક કરો	
જાગૃતિ લાવનાર ટુકડી	• શાળા પરિસરમાં વીજળીના સંભવિત જોખમો વિષે જાગૃતિ લાવવાની પ્રવૃત્તિઓ કરો, જેમાં વીજળીના સંકટનું ઋતુ અનુસાર કેલેન્ડર તૈયાર કરવું, વીજળી અને વાવાઝોડાને લગતી બાબતોની સજ્જતા અને પ્રસાર શામેલ હોઈ શકે છે. • શાળાના સમુદાયને વીજળી અને વાવાઝોડાની ચેતવણીના સ્તર અને શાળાની ઇમારતની અંદર અને બહાર રહેતી વખતે લેવાતા વિવિધ પગલાં વિષે શાળા સમુદાયને જાગૃત કરવા ચેતવણી અને માહિતી	• ચેતવણી આપનાર ટુકડીને સમગ્ર શાળામાં જરૂરી વીજળી અને વાવાઝોડાની સલામતીની સૂચનોનો પ્રસાર કરવામાં સહાય કરો.	• ખાતરી કરો કે શાળાના સ્ટાફ/વિદ્યાર્થીઓ દ્વારા નિષ્ક્રિયતા અથવા અજ્ઞાનતાને કારણે જોવા મળતા અંતરને ઓળખવામાં આવે છે અને વીજળી અને વાવાઝોડાની સ્થિતિમાં શું કરવું અને શું ન કરવું તેની માહિતીના યોગ્ય પ્રસાર દ્વારા તેને આવરી લેવામાં આવે છે.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	પ્રસાર ટુકડી સાથે કામ કરો.		
ચેતવણી અને માહિતી પ્રસાર ટુકડી	• અધિકૃત સરકારી સ્ત્રોતો અને વેબ એપ્લીકેશનો દ્વારા વીજળી અને વાવાઝોડાની પ્રવૃત્તિનું સતત નિરીક્ષણ કરો. • અગાઉથી ચેતવણીઓના પ્રસાર માટે જવાબદાર અધિકારીઓ સાથે સતત સંપર્કમાં રહો અને કોઈપણ સંભવિત ચેતવણીના કિસ્સામાં, SDMC ને તેની જાણ કરો.	• સમગ્ર શાળામાં વીજળી અને વાવાઝોડાની સલામતીના સૂચનોનો પ્રચાર કરો • ઘંટડી/સાયરન વગાડીને અથવા જાહેર સંબોધન પ્રણાલી પર અથવા સંદેશાવાહક દ્વારા, શાળામાં જે કંઈ પણ ઉપલબ્ધ છે તેના દ્વારા વીજળી થવાના કિસ્સામાં શાળાને ચેતવણી આપો.	• વિવિધ માહિતીના સ્ત્રોતોનું નિરીક્ષણ ચાલુ રાખો • શાળાની આજુબાજુમાં વીજળીની થવાની પરિસ્થિતિ અંગે જાણ કરતા રહો.
સ્થળાંતર ટુકડી	• સ્થળાંતર યોજનાના વિકાસને સુનિશ્ચિત કરો અને વીજળી અને વાવાઝોડાના કિસ્સામાં સ્થળાંતર પ્રક્રિયાઓ વિષે જરૂરી તાલીમ આપો. • નજીકના યોગ્ય સુરક્ષિત વિસ્તારોની ઓળખ સુનિશ્ચિત કરો અને દરેકને નિર્ધારિત સુરક્ષિત વિસ્તારમાં	• જ્યારે વાવાઝોડું આવવાનું સંભળાય છે અથવા વીજળીના ચમકારા દેખાય છે ત્યારે સ્થળાંતર પ્રક્રિયાની શરૂઆત કરવાની ખાતરી કરો. • તમામ બાહ્ય પ્રવૃત્તિઓને સ્થગિત કરવાની ખાતરી કરો અને તેને	• સ્થળાંતર માટે વધારાની સહાયની જરૂર છે કે નહીં તે નક્કી કરો

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	લઈ જવા માટે જરૂરી સમય નક્કી કરો. • અન્ય ટુકડીઓ સાથે સંકલનમાં નિયમિત કવાયત કરો અને વીજળી અને વાવાઝોડાના કિસ્સામાં ઉપયોગમાં લેવાતી વિવિધ સ્થળાંતર પ્રક્રિયાઓનો એકસરસાઇઝ કરો.	**SDMC** પર અપડેટ કરો. • શાળાના તમામ સ્ટાફ/વિદ્યાર્થીઓની ગણતરી કરો તપાસ કરવા માટે કે બહાર કોઈ રહ્યું નથી.	
શોધ અને બચાવ ટુકડી	• શાળા સમુદાય માટે શોધ અને બચાવ પર જાગૃતિ કાર્યક્રમોનું આયોજન કરો • સંસાધન સૂચિ અને કર્મચારીઓની ડિરેક્ટરી અપડેટ કરો • શોધ અને બચાવ સાધનો અને ઉપકરણોની ચકાસણી કરો અને નિયમિત જાળવણી કરો	• શોધ અને બચાવ પ્રવૃત્તિઓમાં પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓ સંકલન સાધો અને સહાય કરો. • સ્થળાંતર ટુકડી સાથે સંકલનમાં અસરગ્રસ્ત લોકોને સલામત સ્થળે ખસેડો.	• લોકોની ગણતરી દરમ્યાન કોઈની ઓળખ થાય તો ગુમ થયેલા કર્મચારીઓની માહિતી મેળવવા માટે સ્થળાંતર ટુકડી સાથે સંકલન સાધો. • ભવિષ્યની આપત્તિઓ માટે શોધ અને બચાવ માટે જરૂરી વધારાના સંસાધનો નક્કી કરો
આગ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે અગ્નિશામક સાધનો જાળવવામાં આવે છે	• શક્ય હોય તો આગને કાબૂમાં રાખો	• જે પરિસ્થિતિઓ/સ્ત્રોતો આગને વધુ ફેલાવી શકે છે તે કડક

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	અને વાપરવા માટે સજ્જ છે. • ખાતરી કરો કે શાળા પરિસરમાં હાજર તમામ જ્વલનશીલ અને જોખમી સામગ્રી યોગ્ય રીતે સુરક્ષિત છે. • ખાતરી કરો કે તમામ ટુકડીના સભ્યો હાલના અગ્નિશામક સાધનોના ઉપયોગ કરવામાં સારી રીતે જાણકાર અને પ્રશિક્ષિત છે • બિન-માળખાકીય જોખમો આગને કારણે સુરક્ષિત છે, જેમ કે રાસાયણિક પ્રયોગશાળાઓ, કાફેટેરિયા, રસોડું વગેરે. તેની તપાસ કરો અને ખાતરી કરો • શાળા પરિસરમાં આગ સુરક્ષા મૂલ્યાંકન સુનિશ્ચિત કરવામાં **SDMC** ને સહાય કરો.	• અગ્નિશામક પ્રવૃત્તિઓમાં અગ્નિ સેવાઓ સાથે સંકલન સાધો અને સહાય કરો અને **SDMC** અને સ્થળ સુરક્ષા ટુકડીને અપડેટ પ્રદાન કરો.	તકેદારી હેઠળ છે તેની ખાતરી કરો • ભવિષ્યની આપત્તિઓ માટે અગ્નિશામક માટે જરૂરી વધારાના સંસાધનો નક્કી કરો. • આગની ઘટનાના કારણભૂત પરિબળોનું દસ્તાવેજીકરણ કરો અને **SDMC** ને તેની જાણ કરવી.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી	• ખાતરી કરો કે પ્રાથમિક સારવાર કીટ વાપરવા માટે તૈયાર છે • મૂળભૂત પ્રાથમિક સારવારની તાલીમ સુનિશ્ચિત કરો • નજીકની આરોગ્ય સુવિધાઓ સુનિશ્ચિત કરો • ખાતરી કરો કે ટુકડીના સભ્ય વીજળી પડવાનો ભોગ બનેલાઓની જટિલતાઓને સમજે છે અને ઉકેલી શકે છે.	• ઈજાગ્રસ્તોને પ્રાથમિક સારવાર આપો • ઇજાગ્રસ્તોને પ્રાથમિક જીવન સહાયતામાં તબીબી પ્રતિભાવ આપનાર સાથે સંકલન કરો અને સહાય કરો.	• પ્રાથમિક સારવાર કીટ, ઘટના પછી ફરીથી ભરો. • તમામ કેસો અને પૂરી પાડવામાં આવેલી સારવારની નોંધ કરો.
બસ સુરક્ષા ટુકડી	• ખાતરી કરો કે બસ સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે અને પ્રાથમિક જરૂરી સલામતી સાધનો (જેમ કે અગ્નિશામક, હેમર, વગેરે) સ્થાપિત કરેલા છે અને સારી રીતે જાળવવામાં આવે છે. • ખાતરી કરો કે માર્ગ સલામતીના નિયમોનું પાલન કરવામાં આવી રહ્યું છે.	• ખાતરી કરો કે ગંભીર પીડિતોને સલામત રીતે વાહનમાં બેસાડવામાં આવે છે અને શોધ અને બચાવ અને પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી સાથે સંકલનમાં તાત્કાલિક નિયુક્ત હોસ્પિટલ/ તબીબી કેન્દ્ર પર લઈ જવામાં આવે છે.	• ખાતરી કરો કે વીજળી અને વાવાઝોડાની પ્રક્રિયા બંધ થયા બાદ જ સ્ટાફ/વિદ્યાર્થીઓ એકત્ર થાય છે.

સમિતિ/ટુકડી	ભૂમિકા અને જવાબદારી		
	આપત્તિ પહેલાં	આપત્તિ દરમ્યાન	આપત્તિ પહેલાં
	• ખાતરી કરો કે વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓને મદદ કરવા માટે અલગ યોજના વિકસાવવામાં આવી છે.		
સ્થળ સુરક્ષા ટુકડી	• અસરગ્રસ્ત સ્થળ સુધી પહોંચવા માટે પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનાર માટે માર્ગ સુનિશ્ચિત કરો.	• શાળા પરિસરમાં અસરગ્રસ્ત વિસ્તાર માટે પ્રથમ પ્રતિભાવ આપનારાઓને માર્ગદર્શન આપો • મકાનની ઘેરાબંધી/મકાનના ભાગોને થયેલ નુકસાન. • પ્રાથમિક સારવાર ટુકડી સાથે સંકલનમાં તાત્કાલિક સારવારની જરૂરિયાતવાળા ઘાયલોને ઓળખો અને તેમને સુરક્ષિત કરો.	• પ્રતિભાવ પૂર્ણ થયા પછી સ્થળને સુરક્ષિત કરો.

૧૨. શાળા શિક્ષણ ચાલુ રાખવા માટે વૈકલ્પિક વ્યવસ્થા

આપત્તિની પરિસ્થિતિ દરમ્યાન અને પછી (જેમાં શાળાના મકાનનો ઉપયોગ કરી શકાતો નથી) નીચેના સ્થળે શિક્ષણ આપવામાં આવશે;

શાળા માટે નિર્ધારિત કાયમી મકાનનું સ્થાન	શાળા વૈકલ્પિક વ્યવસ્થા રૂપે કામચલાઉ બાંધકામનું સ્થાન

નોંધ: જ્યાં પણ શક્ય હોય ત્યાં વિવિધ પ્લેટફોર્મનો ઉપયોગ કરીને ઓનલાઇન વર્ગો માટેની જોગવાઈઓ પણ સ્વીકારી શકાય છે અને શિક્ષકો/ કર્મચારીઓ વચ્ચે જરૂરી તાલીમ આપવામાં આવે છે.

૧૩. આપત્તિ/ અકસ્માતની જાણ સરકારને કરવી

આપત્તિ અહેવાલનો નમૂનો પરિશિષ્ટ ૮તરીકે આપવામાં આવ્યો છે

૧૪. વિકલાંગ બાળકો માટે ખાસ જોગવાઈ

આપત્તિની પરિસ્થિતિમાં ખાસ કરીને વિકલાંગ લોકો સૌથી સંવેદનશીલ હોય છે. વધુ વિકલાંગતા કેસોને ટાળવા અને હાલના લોકોને સુરક્ષિત કરવા માટે, વિકલાંગ લોકો માટે વિષેષ જોગવાઈઓ શામેલ કરવી આવશ્યક છે.

વિકલાંગ લોકો માટે સૂચિ

ક્રમ નંબર	જોગવાઈઓ	અમલીકરણની સ્થિતિ
૧	ખાસ કરીને વિકલાંગ લોકોની અવરજવર માટે શાળા અનુકૂળ છે	
૨	શાળા પરિસરમાં અને તેની આસપાસ મુક્ત રીતે હરવા ફરવા માટે અવરોધ મુક્ત પ્રવેશ કરવા અને બહાર નીકળવા માટે શાળાના મકાનમાં ખાસ જોગવાઈ	
3	પીવાના પાણીની સુવિધા અને વોશરૂમની સુવિધા સુલભ છે	

ક્રમ નંબર	જોગવાઈઓ	અમલીકરણની સ્થિતિ
૪	બડી સિસ્ટમની ફાળવણી (વિકલાંગ બાળક કર્યો કુશળતાથી કરી શકે તે માટે વર્ગના અન્ય વિધ્યાર્થી ને ફાળવવા)	
૫	વિકલાંગતા વિષે શાળા સમુદાય અને અન્ય હિસ્સેદારોને સંવેદનશીલ બનાવવા	
૬	ખાસ કરીને વિકલાંગ લોકો માટે તાલીમ કાર્યક્રમોનું આયોજન	
૭	વિકલાંગતા વિષે વાલીઓ, વિદ્યાર્થીઓ અને સ્થાનિક સમુદાય માટે જાગૃતિ લાવનાર કાર્યક્રમોનું આયોજન	
૮	વિવિધ આપત્તિની પરિસ્થિતિમાં વિકલાંગ લોકોની સંભાળ વિષેની માહિતીનો પ્રચાર કરવા માટે ખાસ IEC સામગ્રી તૈયાર કરવી અને પ્રચાર કરવો.	

૭. કામગીરીની સાતત્ય માટે પુન: સ્થાપનાની યોજના

પુન:સ્થાપનાનો અર્થ આપત્તિગ્રસ્ત સમુદાય અથવા સમાજની આજીવિકા અને આરોગ્ય, તેમજ આર્થિક, ભૌતિક, સામાજિક, સાંસ્કૃતિક અને પર્યાવરણીય સંપત્તિ, પ્રણાલીઓ અને પ્રવૃત્તિઓને પુન:સ્થાપિત કરવી અથવા સુધારણા કરવી, ટકાઉ વિકાસના સિદ્ધાંતો સાથે સુસંગત અને ભાવિ આપત્તિ જોખમ (UNDRR) ટાળવા અથવા ઘટાડવા માટે "પુન: સારું નિર્માણ"કરવું (UNDRR).

આપત્તિ પછી અસરકારક પુન: સ્થાપના માટેના સામાન્ય રીતે નીચેના ત્રણ વ્યાપક પાસાંઓ છે:

i. પુન: સ્થાપનાના ભૌતિક પાસાંઓ, એટલે કે નુકસાનપામેલા શાળાના મકાનનું પુન:સ્થાપન અને પુન: નિર્માણ
ii. પુન: સ્થાપનાના કાર્યકારી પાસાંઓ, એટલે કે શાળાના દિવસોનું નુકશાન
iii. સામાજિક પુનસ્થાપના :, એટલે કે શાળા સમુદાય એટલે કે વિદ્યાર્થીઓ), શિક્ષકો, માતાપિતા અને અન્ય શાળા સ્ટાફ(માટેના સામાજિક અને મનોવૈજ્ઞાનિક પાસાંઓ

૧. ભૌતિક પુન: સ્થાપના માટે અમલીકરણ યોજના

૧.૧ નુકસાનપામેલ/ નષ્ટ થયેલા મકાનની પુન:સ્થાપના

ક્રમ નંબર	નુકસાનપામેલ/નષ્ટ થયેલ મકાન	પુન: સ્થાપનાના પગલાં	ભંડોળના સ્ત્રોતો	અમલીકરણ એજન્સી	કામચલાઉ સમયગાળો (મહિનાઓ)	બજેટ	જવાબદાર અધિકારી
૧							
૨							
૩							

૧.૨ નુકસાનપામેલ સાધનો/ફર્નીચરની પુન:સ્થાપના

ક્રમ નંબર	નુકસાનપામેલ/નષ્ટ થયેલ સાધનો/ફર્નીચર	પુન: સ્થાપનાના પગલાં	ભંડોળના સ્ત્રોતો	અમલીકરણ એજન્સી	કામચલાઉ સમયગાળો (મહિનાઓ)	બજેટ	જવાબદાર અધિકારી
૧							
૨							

3							

૨. શિક્ષણની કામગીરી

ક્રમ નંબર	શાળા શિક્ષણ માટે વૈકલ્પિક સ્થાનની ઓળખ	ઓનલાઈન શિક્ષણ માટેની જોગવાઈ	ખર્ચને પહોંચી વળવા ભંડોળના સ્ત્રોત	જવાબદારી

૩. મનોવિજ્ઞાન સંબંધી પુન: સ્થાપના

ક્રમ નંબર	વિદ્યાર્થીઓ/ શિક્ષકો/ સ્ટાફની સંખ્યા જેને સહાયની જરૂર છે	સલાહકારનું નામ અને નંબર	સલાહકારના ચિકિત્સાલયનું સ્થાન (સ્થાનો)/ સરનામું	જવાબદારી

પરિશિષ્ટ

પરિશિષ્ટ-૧: શાળાના પ્લોટના નકશાનો નમૂનો

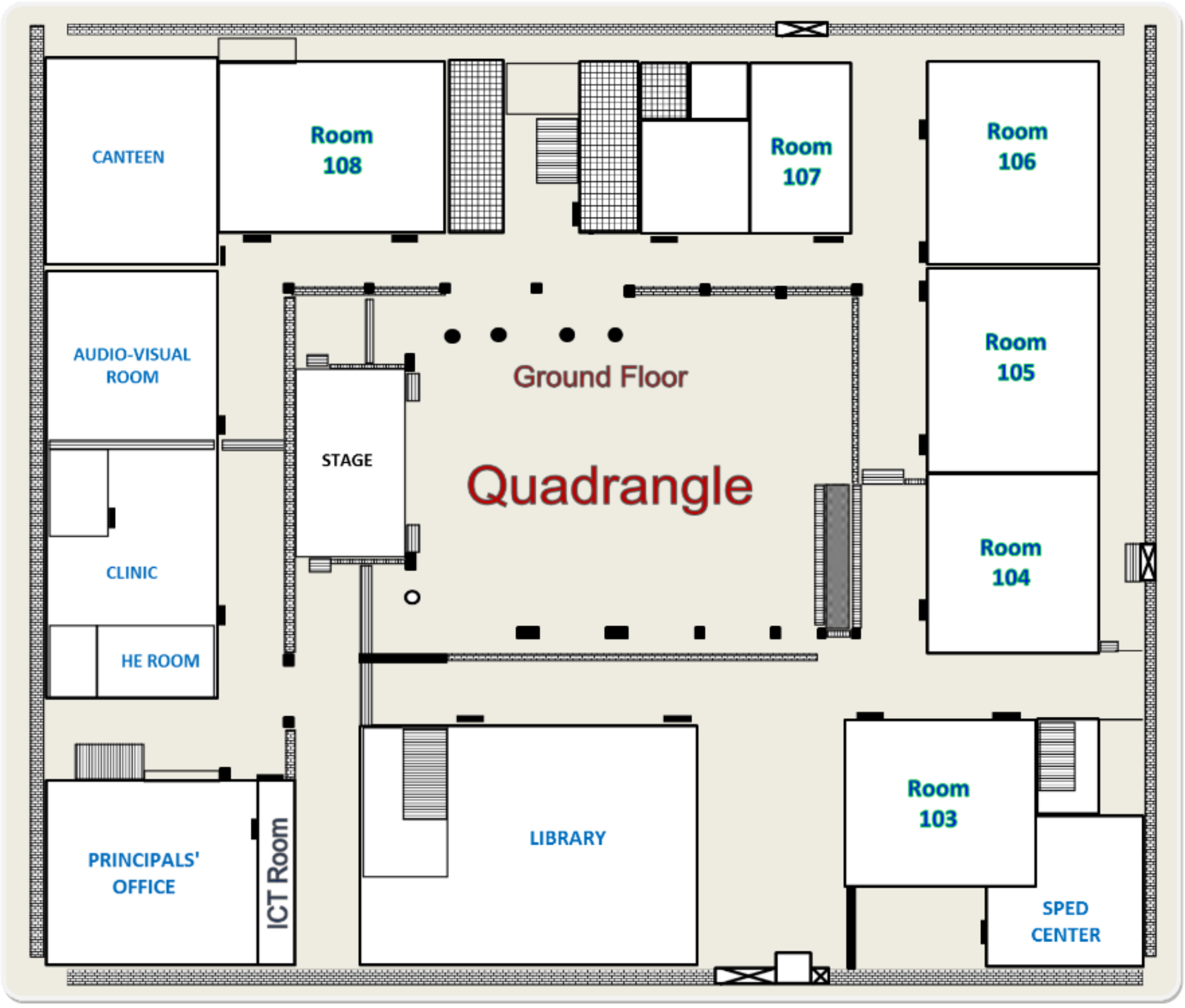

પરિશિષ્ટ-૨ નમૂનો: શાળાના મકાનના ફ્લોરનો નકશો

155

(Gujarati to English Translation of GoG Resolution)

Formation of School Management Committee at school level as per the provision of Right of Children to Free and Compulsory Education Act - 2009

Government of Gujarat
Education Department
Resolution No.PRE-1295-2425-K,
Sachivalaya, Gandhinagar.
Dt.22/03/2011

Read:

(1) Resolution No: PRE-1295-1419(99)-K, Dated 19-10-1996 of Education Department.
(2) Resolution No: PRE-1295-1419(99)-K, Dated 20-9-1999 of Education Department.
(3) Resolution No: PRE-1295-1419(99)-K, Dated 22-8-2000 of Education Department.
(4) Resolution No: PRE-1295-1419(99)-K, Dated 4-6-2003 of Education Department.
(5) Resolution No: PRE-1295-1419(99)-K, Dated 31-1-2004 of Education Department.
(6) Circular No:SSAM/TT/SAMITIRACHANA/2007/20379-417, Dated 4-7-2007 of Gujarat Council of Primary Education, State Project office.
(7) Letter No: SSAM/RTE/(SMC)/10/33396, Dated 1-9-2010 of State Project Director, Sarva Shiksha Abhiyan Mission, Gandhinagar.

Preamble :

As per section-21 of the Right of Children to Free and Compulsory Education Act-2009 of the Government of India coming to force on 1/4/2010; it has been intended to form School Management (SMC) consisting of elected representatives of local authority, parents or guardian of the school children and teachers in the school except non-granted schools which do not get any type of assistance or grant from State Government or local authority to meet with its expenditure at the basic level. At the moment, for effective implementation of Sarva Shiksha Abhiyan Mission and for extending scheme benefits upto village level, village / word construction committees are prevalent vide resolution mentioned in read (1) to (4); to take up construction, maintenance and repair works the medium of rural education committees and local

- 1 -

public participation. It has to be desolved and the School Management Committee at school level has to be created as per the structure mentioned below referring to rule-13 of draft Model Rules prepared by Government of India under article-21 of RTE Act, 2009 and RTE Act. As per the provision of the Act, in the minimum 75 percent members of the proposed School Management Committee, parents or guardian of students (Including deprived group and parents or guardian of weaker sections should be equally represented) and 50 percent women members; it was under consideration by the Government to form School Management Committee. After careful consideration in this regards, it has been resolved to form following composition of committee.

Resolution :-

1. **Structure for formation of school management committee.**

(1) In the jurisdiction of every school except non-granted school specified in para (4) of sub section (THA) of article – 2 of the RTE Act, 2009; School Management Committee has to be formed and it should be re-structured on every two years.

(2) School Management Committee will be consisting of total 12 (twelve) members in which 75 percent (9) members will be from the parents or guardians of school studying children and deprived group and weaker section group parents or guardians should be equally represented.

(3) In the remaining 25 percent members, following persons should be included.

a. One member – an elected members of local authority which will be decided by local authority (Gram Panchayat, Nagar Sikshan Samiti)

b. One member – a teacher from school teachers decided by the teachers.

c. One member - decided by the local educationist / parents included in the committee from school children.

d. Local Mason (a mason from nearby village if there is no mason in the village) (This member has to be appointed by the chairman of the School Management Committee)

2 -

(4) School Management Committee will select chairman and deputy chairman from the member included as parent in the committee to run its daily administration. School Principal or Senior Teacher of school where there is no Principal in the school / will be ex-officio member secretary of School Management Committee.

(5) The meeting School Management Committee has to be held at least once in every month. The notes on minutes and the decisions taken should be made / maintained properly and put before the public for their intimation.

(6) Besides the duties mentioned in paragraph (K) to (GH) of sub-section (2) of article-21 of RTE Act; School Management Committee has to perform duties prescribed below and for which, the committee can form small work groups from its members.

2. Duties of School Management Committee

1. It will monitor on school functionary.
2. It will prepare school development plan and recommended.
3. It will monitor ours use of grant received from state government or local authority or any other source.
4. It will explain about the rights received by the children under RTE Act-2009 in s simple and creative style in the nearby public of school.
5. It will ensure implementation of sub-section (K) and (G) of article-24 and article -28 of RTE Act-2009.
6. It will monitor that no other non-education duties other than these described in the section-27 of RTE Act-2009
7. It will ensure nominations and regular presence of all the children of nearby area of the school.
8. It will monitor so that norms and criteria for the school prescribed is schedule of Right of Children to Free and Compulsory Education Act-2009.

9. It will bring to the notice of local authority like violation of right to education of children specially physical punishment and mental torture of children, ban on entry and non-payment of financial assistance in time, prescribed in section-3 (2) of RTE Act-2009.

10. It will prepare scheme to identify requirements of children who have been deprived from admission or who have not completed primary education; for the implementation of provision of article-4 of RTE Act-2009.

11. It will monitor on identification of handicapped children, their nomination and facilities for their for their education and ensure their partnership so that they complete primary education.

12. It will monitor on implementation of Mid Day Meal scheme for children in the school.

13. It will prepare annual accounts of income and expenditure of school.

14. It will have to maintain separate accounts for the money to be received by School Management Committee to perform its duties under the act and show them to audit every year.

15. The accounts prescribed in above serial number (13) and (14) has to be signed by chairman / vice-chairman of School Management Committee and submit before the local authority in one month of its preparation.

16. It will take up construction, maintenance and repairing works of school building by public participation and supervise / monitor them.

17. It will have to observe that financial fund received in School development / improvement program is properly utilized, the materials are purchased by inviting competitive rates from the merchant offering lowest rate and if is used in a qualitative and economic manner as per the school requirement and scheme guide for the benefit of school.

18. It will execute other work prescribed by the State Government or Director (Primary Education) or State Project Director (Sarva Shiksha Abhiyan) or District / Nagar Sikshan Samiti.

19. It will have powers to appoint and remove manager, and assistant of Mid Day Meal scheme for effective control of Mid Day Meal scheme.

3. School Management Committee has to appoint manager, cook and assistant of Mid Day Meal scheme. In the case when School Management Committee is not appointing in time and the committee is not removing them in time even on irregularities, the powers to remove them is entrusted to Taluka Mamaltadar or the authority prescribed time and again by the State Government.

4. As 75 percent of members in School Management Committee are guardians and 50 percent members are women and it has to monitor are of every grant; Village Education Committee, Village Construction Committee, Parents Teachers Association, Mother Teachers Association are terminated as they are not required.

This resolution is forwarded by the approval received on the note dated 1-3-2011 from the government on the even numbered file.

By the order and in the name of the Government of Gujarat.

Sd/-
(S. B. Garasia)
Deputy Secretary (Primary Education),
Education Department,
Government of Gujarat

To

- Principal Secretary to the Hon. Governor, Rajbhavan, Gandhinagar.
- The Secretary to Hon. Chief Minister, Gandhinagar.
- The Personal Secretaries to all Hon. Ministers / Ministers of State / Hon. Parliamentary Secretaries, Sachivalaya, Gandhinagar.
- The Personal Secretary to Principal Secretary (Education), Sachivalaya, Gandhinagar
- The Personal Secretary to the Secretary (Primary Education), Sachivalaya, Gandhinaga.
- All Departments of Secretariat, Gandhinagar.
- Commissioner, Mid Day Meal and Schools, Gujarat State, Gandhinagar
- Director, Primary Education, Gujarat State, Gandhinagar.
- State Project Director, Sarva Shiksha Abhiyan, Sector - 17, Gandhinagar

- Director, Continuing Education, Gujarat State, Gandhinagar
- Director, GCERT, Gujarat State, Gandhinagar
- Director, Gujarat State Board of School Textbooks, Gandhinagar
- Secretary, Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gujarat State, Gandhinagar
- All Municipal Commissioners
- All District Development Officers
- All District Primary Education Officers / Education Officers
- All Administrative Officers, Municipal Corporations, Municipalities and Nagar Panchayat

} Through Director, Primary Education

- Accountant General, Rajkot / Ahmedabad
- Pay and Accounts Officer, Ahmedabad / Gandhinagar
- All District Treasury Officers
- The Examiner, Local Fund Accounts, Gujarat State, Gandhinagar.
- Director of Information, Gujarat State, Gandhinagar. For publication in prominent Daily Newspapers of State.
- All Officer in Education Department
- All Branches in Education Department
- Computer Cell, Education Department, Secretariat, Gandhinagar (To put Online)
- Select file / Deputy Section Officer, Select file, K - Branch

(Gujarati to English Translation of GoG Resolution)

Right of Children to free and Compulsory Education Act - 2009 structure of School management committee

Government of Gujarat
Education Department
Amendment Resolution No.PRE-1295-2425-K,
Sachivalaya, Gandhinagar.
Dt.02/08/2011

Read:

(1) Resolution No: PRE-1295-2425-K, Dated 22-3-2011 of Education Department.
(2) Letter No: SSA/Community (SMC Resolution)/2011/18984, Dated 25-5-2011 of State Project Director, Sarva Shiksha Abhiyan Mission, Gandhinagar.

Amendment Resolution

Read:

Education department resolution Dt. 22-3-2011 , No.1School management Committees are formed in primary schools.

According to the provisions mentioned in para-1 (3) (Kh) and (Gh) as well as para-1(5) resolution for the structure of School management Committee are changed in place of following provisions are made.

1 (3): Kh. One of the members is selected by school teachers served as a Senior Teacher. In the absence of a Principal that teacher will perform the duty as a secretary

Gh. Local mason (if local mason is not available in the village then a mason from the nearest village) (Chair person of School management committee has to appoint the mason) mason has to perform a duty as a adopted member and does not have a right to vote.

1(5) Minimum one meeting of School management Committee is required to be call every three

By order and in the name of the Governor of Gujarat.

Sd/-
(S. B. Garasia)
Deputy Secretary (Primary Education),
Education Department,
Government of Gujarat

To

- Principal Secretary to the Hon. Governor, Rajbhavan, Gandhinagar (Through Letter)

7 -

- The Secretary to Hon. Chief Minister, Gandhinagar.
- The Personal Secretaries to all Hon. Ministers / Ministers of State / Hon. Parliamentary Secretaries, Sachivalaya, Gandhinagar.
- The Personal Secretary to Principal Secretary (Education), Sachivalaya, Gandhinagar
- The Personal Secretary to the Secretary (Primary Education), Sachivalaya, Gandhinaga.
- All Departments of Secretariat, Gandhinagar.
- Commissioner, Mid Day Meal and Schools, Gujarat State, Gandhinagar
- Director, Primary Education, Gujarat State, Gandhinagar.
- State Project Director, Sarva Shiksha Abhiyan, Sector - 17, Gandhinagar
- Director, Continuing Education, Gujarat State, Gandhinagar
- Director, GCERT, Gujarat State, Gandhinagar
- Director, Gujarat State Board of School Textbooks, Gandhinagar
- Secretary, Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gujarat State, Gandhinagar
- All Municipal Commissioners
- All Collectors
- All District Development Officers
- All District Primary Education Officers / Education Officers
- All Administrative Officers, Municipal Corporations, Municipalities and Nagar Panchayat

} Through Director, Primary Education

- All Mamlatadar and Taluka Development Officers,
- Accountant General, Rajkot / Ahmedabad
- Pay and Accounts Officer, Ahmedabad / Gandhinagar
- All District Treasury Officers
- The Examiner, Local Fund Accounts, Gujarat State, Gandhinagar.
- Director of Information, Gujarat State, Gandhinagar. For publication in prominent Daily Newspapers of State.
- All Officer in Education Department
- All Branches in Education Department
- Computer Cell, Education Department, Secretariat, Gandhinagar (To put Online)
- Select file / Deputy Section Officer, Select file, K - Branch

(Gujarati to English Translation of GoG Resolution)

Change in structure and functions of School Management Committee at School level

Government of Gujarat
Education Department
Amendment Resolution No.PRE-1295-2425-K,
Sachivalaya, Gandhinagar.
Dt.04/11/2011

Read:

(1) Resolution No: PRE-1295-2425-K, Dated 22-3-2011 of Education Department.
(2) Revised Resolution No: PRE-1295-2425-K, Dated: 2-8-2011 of Education Department.

Amendment in Resolution:

It is bring to the notice number (1) declared by the Education Department dated 22-3-2011 and number (2) update/amendment of the resolution dated 2-8-2011 by the formation of School Management Committee at the school level.

2. According to resolution paragraph–2 functions and responsibilities of school management committee have been provisioned. Sub paragraph 19 of paragraph 2 powers of the district Mamlatdar arw now Following powers are transferred to the School Management Committee.

(19) Appointment of mid Day meal administrator, cook and assistant are appointed by the School management Committee for effective control of the Mid day meal Scheme,

Now the above mentioned powers are taken back from school management committee and re-assigned to the Taluka Mamlatdar.

3. Resolution dated 22-3-2011 preceding paragraph- 3 has been removed.

4. Except/Apart from above change mentioned in the reference (1) in the Resolution dated 22-3-2011 and Reference (2) mentioned in Dt. 2-8 -11 Update Status of the other provisions shall remain same.

By order and in the name of the Governor of Gujarat.

Sd/-
(S. B. Garasia)
Deputy Secretary (Primary Education),
Education Department,
Government of Gujarat

To

- Principal Secretary to the Hon. Governor, Rajbhavan, Gandhinagar (Through Letter)

9 -

- The Secretary to Hon. Chief Minister, Gandhinagar.
- The Personal Secretaries to all Hon. Ministers / Ministers of State / Hon. Parliamentary Secretaries, Sachivalaya, Gandhinagar.
- The Personal Secretary to Principal Secretary (Education), Sachivalaya, Gandhinagar
- The Personal Secretary to the Secretary (Primary Education), Sachivalaya, Gandhinaga.
- All Departments of Secretariat, Gandhinagar.
- Commissioner, Mid Day Meal and Schools, Gujarat State, Gandhinagar
- Director, Primary Education, Gujarat State, Gandhinagar.
- State Project Director, Sarva Shiksha Abhiyan, Sector - 17, Gandhinagar
- Director, Continuing Education, Gujarat State, Gandhinagar
- Director, GCERT, Gujarat State, Gandhinagar
- Director, Gujarat State Board of School Textbooks, Gandhinagar
- Secretary, Gujarat Secondary and Higher Secondary Education Board, Gujarat State, Gandhinagar
- All Municipal Commissioners
- All Collectors
- All District Development Officers
- All District Primary Education Officers / Education Officers
- All Administrative Officers, Municipal Corporations, Municipalities and Nagar Panchayat

} Through Director, Primary Education

- All Mamlatadar and Taluka Development Officers,
- Accountant General, Rajkot / Ahmedabad
- Pay and Accounts Officer, Ahmedabad / Gandhinagar
- All District Treasury Officers
- The Examiner, Local Fund Accounts, Gujarat State, Gandhinagar.
- Director of Information, Gujarat State, Gandhinagar. For publication in prominent Daily Newspapers of State.
- All Officer in Education Department
- All Branches in Education Department
- Computer Cell, Education Department, Secretariat, Gandhinagar (To put Online)
- Select file / Deputy Section Officer, Select file, K - Branch

જયશ્રી દેવાંગન, GAS
એડીશનલ સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટર
સમગ્ર શિક્ષા

શિક્ષણનો અધિકાર
સર્વ શિક્ષા અભિયાન
સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે

ગુજરાત શાળા શિક્ષણ પરિષદ

સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટરની કચેરી,
સમગ્ર શિક્ષા, સેકટર-૧૭, ગાંધીનગર.-૩૮૨૦૧૭
ફોન.૦૭૯-૨૩૨ ૩૨૪૧૩, ફેક્સઃ ૦૭૯-૨૩૨ ૩૮૪૦૪
Email : - aspdssaguj@gmail.com
Toll Free No.1800-233-7965

ક્રમાંક : સમગ્ર શિક્ષા/કોમ્યુ. મોબી./2021/38727-997 તા.30/૧૧/૨૦૨૧

પ્રતિ,
- જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીશ્રી, જિલ્લા શિક્ષણાધિકારીની કચેરી, જિલ્લા : તમામ
- જિલ્લા પ્રોજેક્ટ કો. ઓર્ડિનેટરશ્રી અને જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારીશ્રી, જિલ્લા પ્રોજેક્ટ કચેરી, સમગ્ર શિક્ષા, જિલ્લા : તમામ
- એડી. જિલ્લા પ્રોજેક્ટ કો. ઓર્ડિનેટર અને શાસનાધિકારીશ્રી, નગર પ્રાથમિક સમિતિ, સમગ્ર શિક્ષા, મહાનગરપાલિકા : અમદાવાદ, રાજકોટ, સુરત, વડોદરા

વિષય : SMC/SMDC સભ્યોએ શાળામાં આપત્તિ વ્યવસ્થાપનની જવાબદારી નિભાવવા અંગે

સંદર્ભ : (૧) GIDM/Teg/MoU/GIDM-SSA ના તા.૨૮/૦૬/૨૦૨૧ ના પત્ર અન્વયે.
(૨) માન. એસપીડીશ્રીની મંજૂર રહેલ નોંધ અન્વયે.

ઉપરોકત વિષય અને સંદર્ભ અન્વયે પ્રાથમિક શાળામાં શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિ (SMC) અને માધ્યમિક શાળાઓમાં શાળા સંચાલન અને વિકાસ સમિતિ (SMDC) ની રચના કરવામાં આવેલી છે તે સભ્યોએ તમામ બાબતો જેવી કે, ભૌતિક સુવિધાઓ, મધ્યાહ્ન ભોજન, શાળાનું સંચાલન, શૈક્ષણિક પ્રવૃત્તિઓ, બાળકોની શૈક્ષણિક સિધ્ધિઓ વગેરે જેવી પ્રવૃત્તિઓ પર દેખરેખ રાખે છે. તેમજ જરૂર પડે શાળા સ્ટાફનું સદર બાબતો પરત્વે ધ્યાને દોરે છે. શાળામાં બાળકો, દીકરીઓ તથા શિક્ષકોએ આપત્તિના સમયમાં કેવા પ્રકારની તકેદારી રાખવી તેની સમજ પણ આપવામાં આવે છે. આ ઉપરાંત શાળા સલામતીમાં SMC ના સભ્યોની મહત્વની જવાબદારી છે.

નેશનલ સ્કુલ સેફટી પોલીસી (NSSP)-૨૦૧૬ ની ગાઇડલાઇન અનુસાર શાળા સલામતીની જવાબદારી પણ SMC તથા SMDC ના સભ્યોએ નિભાવવાની થાય છે. આથી, શાળામાં આપત્તિ વ્યવસ્થાપનની જવાબદારી SMC/SMDC સભ્યોને સોંપવા સંબંધિતોને સૂચના આપવા જણાવવામાં આવે છે.

એડી. સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટર
સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ કચેરી, ગાંધીનગર

<u>સવિનય નકલ રવાના :</u>
- શ્રી પી. કે. તનેજા, માન. ડાયરેક્ટર જનરલ, કોબા-ગાંધીનગર રોડ, ગામ : રાયસણ, પંડીત દિનદયાલ પેટ્રોલિયમ યુનિવર્સિટી, ગાંધીનગર-૩૮૨૦૦૭ (ગુજરાત)

પરિશિષ્ટ-૪: સરકારી આદેશ: શાળા વ્યવસ્થાપન સમિતિની રચના

સ્કુલ ડીઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ કમિટિ (SDMC) ની રચના કરવા બાબત.

ગુજરાત સરકાર
શિક્ષણ વિભાગ
ઠરાવ ક્રમાંક : પીઆરઇ/૧૧૨૦૨૧/૧૦૮૩/ક
સચિવાલય, ગાંધીનગર
તારીખ : ૨૬/૧૦/૨૦૨૧

વંચાણે લીધાં:

(૧) Gujarat Institute Of Disaster Management નો તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૨૧નો પત્ર ક્રમાંક : GIDM/Trg/GIDM-SS/02/2021/208-209

(૨) સમગ્ર શિક્ષા અભિયાન, ક્યુઇ સેલની તારીખ ૨૧/૦૬/૨૦૨૧ની સ્કુલ ડીઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ કમિટિ (SDMC) ની રચના કરવા અંગેની દરખાસ્ત.

પ્રસ્તાવના :

Gujarat Institute Of Disaster Management ના વંચાણે લીધા ક્રમાંક (૧) હેઠળના તારીખ ૧૮/૦૩/૨૦૨૧ ના પત્રથી શાળાની તેમજ શાળાના બાળકોની સલામતી અને સુરક્ષા માટે કુદરતી હોનારત/આફતો કે માનવસર્જિત આફતોનો સામનો કરી શકે તેની તાલીમ મળે તે માટે ગુજરાત રાજ્યની તમામ શાળાઓમાં સ્કુલ ડીઝાસ્ટર મેનેજમેન્ટ કમિટિ (SDMC) ની રચના કરવા બાબતે જણાવેલ છે. સદર કમિટિ રચવા અંગે સમગ્ર શિક્ષા અભિયાન, ક્યુઇ સેલ દ્વારા સીંગલ વિન્ડો ફાઇલથી વંચાણે લીધેલ ક્રમાંક (૨) હેઠળના તારીખ ૨૧/૦૬/૨૦૨૧ પત્રથી દરખાસ્ત કરેલ હતી. જે વિચારણા હેઠળ હતી.

ઠરાવ :

પુખ્ત વિચારણાને અંતે, નીચે જણાવેલ સભ્યોની કમિટિમાં સમાવિષ્ટ કરવા આથી મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

ક્રમ	હોદ્દો	સમિતિમાં હોદ્દો
૧	આચાર્યશ્રી	ચેર પર્સન
૨	મદદનીશ આચાર્ય, આશિ. શિક્ષક	સચિવ
૩	જિલ્લા શિક્ષણાધિકારી/ જિલ્લા પ્રાથમિક શિક્ષણાધિકારીશ્રી /શાસનાધકારીશ્રીના પ્રતિનિધિ	પ્રતિનિધિ
૪	સ્કુલ સેફ્ટી FOCAL POINT TEACHER	સભ્ય
૫	વાલી-શિક્ષક મંડળના અધ્યક્ષ	સભ્ય
૬	૪-વિદ્યાર્થીઓ(NCC,NSS, Scouts and Guides, Head Boy and Head Girl, Peer Educator	સભ્ય
૭	Relief/Revenue/Disater management Department/ District Administration /Municipal Corporation ના પ્રતિનિધિ	સભ્ય
૮	પોલીસ વિભાગના પ્રતિનિધિ (નજીકના પોલીસ સ્ટેશન માંથી)	સભ્ય
૯	હેલ્થ વિભાગના પ્રતિનિધિ (સ્થાનિક ડોક્ટર)	સભ્ય
૧૦	Fire Service, Electrical safety ના પ્રતિનિધિ (નજીકના Fire સ્ટેશનમાંથી)	સભ્ય
૧૧	સિવિલ ડીફેન્સમાંથી વોર્ડન	સભ્ય
૧૨	એન્જીનીયર (સમગ્ર શિક્ષા દ્વારા નિયુક્ત કરેલ)	સભ્ય
૧૩	સ્થાનિક કડિયો	સભ્ય
૧૪	Aapda Mitra (જો હોય તો)	સભ્ય
૧૫	અન્ય પ્રતિનિધિ (ચેરપર્સન નક્કી કરે તે)	સભ્ય

આ હુકમો આ વિભાગની સરખા ક્રમાંકની ફાઇલ પર તારીખ ૨૦/૦૯/૨૦૨૧ની નોંધથી મળેલ મંજૂરી અન્વયે બહાર પાડવામાં આવે છે.

ગુજરાતના રાજ્યપાલશ્રીના હુકમથી અને તેમના નામે,

(દિલીપ નાઇ)
સેક્શન અધિકારી
શિક્ષણ વિભાગ

નકલ રવાના :

- માન. મંત્રીશ્રી (શિક્ષણ), માન. મંત્રીશ્રી (શિક્ષણ) નું કાર્યાલય, સ્વર્ણિમ સંકુલ-૧, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- માન. રા.ક.મંત્રીશ્રી (શિક્ષણ), માન. રા.ક.મંત્રીશ્રી (શિક્ષણ) નું કાર્યાલય, સ્વર્ણિમ સંકુલ-૨, સચિવાલય, ગાંધીનગર
- નિયામકશ્રી, પ્રાથમિક શિક્ષણ,ગુજરાત રાજ્ય, ગાંધીનગર.
- શાસનાધિકારીશ્રી, શહેરી વિસ્તાર, બહુમાળી ભવન, પથિકાશ્રમ પાસે, ગાંધીનગર.
- સ્ટેટ પ્રોજેક્ટ ડાયરેક્ટરશ્રી, સમગ્ર શિક્ષા અભિયાન, સેક્ટર-૧૭, ગાંધીનગર
- સચિવશ્રી, પ્રાથમિક અને માધ્યમિક શિક્ષણ, શિક્ષણ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- અગ્રસચિવશ્રી, શિક્ષણ વિભાગ, સચિવાલય, ગાંધીનગર.
- નાયબ સેક્શન અધિકારી સિલેક્ટ ફાઇલ.
- શાખા સિલેક્ટ ફાઇલ.

પરિશિષ્ટ-૫: શાળા સ્થળાંતર યોજનાનો નમૂનો

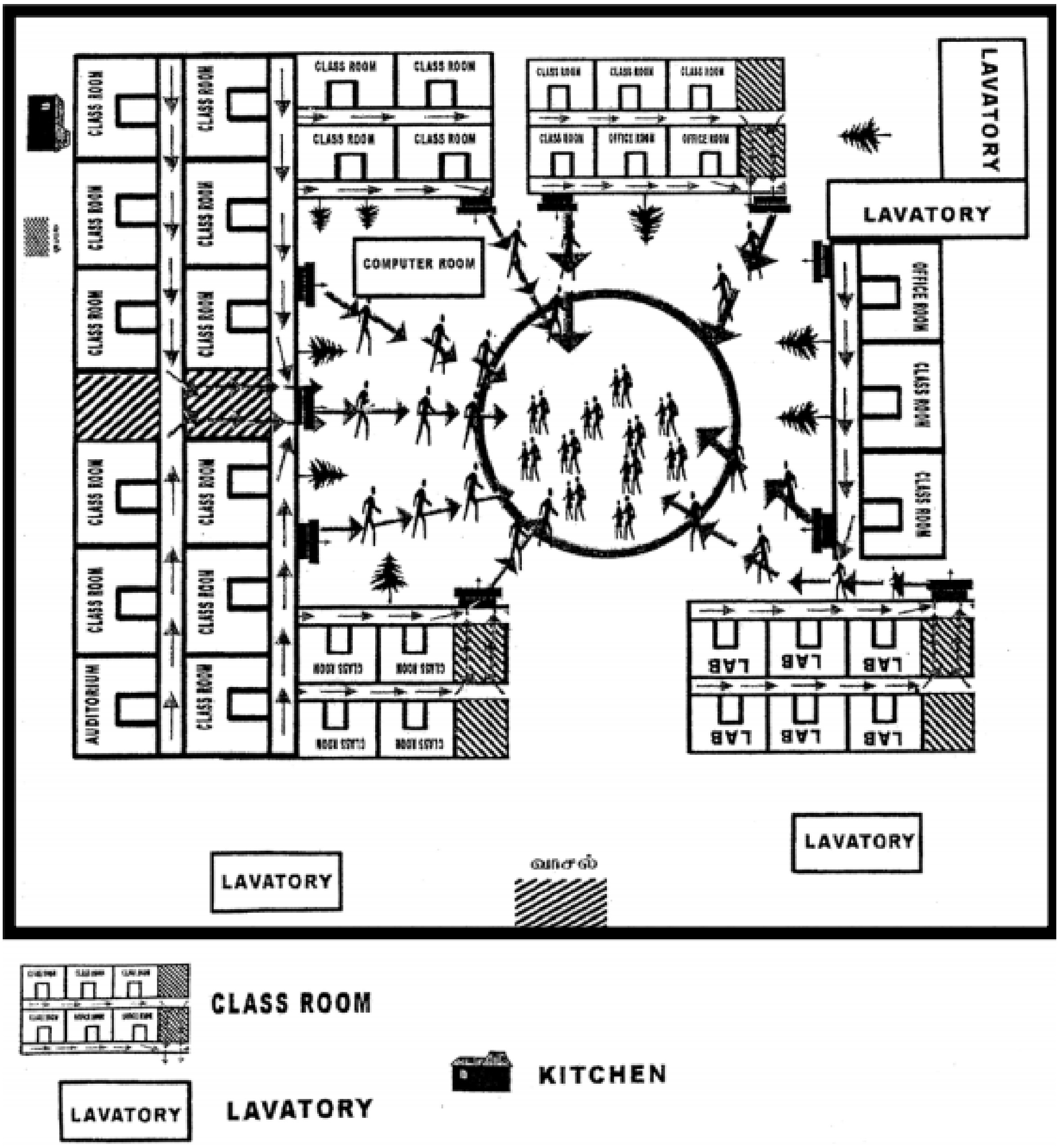

નોંધ: રહેણાંક શાળામાં છાત્રાલયો માટે સમાન સ્થળાંતર યોજના વિકસાવી શકાય છે

પરિશિષ્ટ-૬: આપત્તિ સજ્જતા સૂચિ

ક્રમ નંબર	વિગતો	હા/ના
૧	શું ઇમરજન્સી નંબર અને બાળ સુરક્ષા સેવાઓના સંબંધિત નંબર (દા.ત. ચાઇલ્ડ લાઇન, પોલીસ, એમ્બ્યુલન્સ, ફાયર-બ્રિગેડ, જિલ્લા કટોકટી સંચાલન કેન્દ્ર વગેરે) શિક્ષકો અને વિદ્યાર્થીઓ માટે ઉપલબ્ધ છે તેમજ દર્શાવવામાં આવ્યા છે?	
૨	શું સ્થળાંતર યોજના વિષે યોજનામાં સ્પષ્ટ ઉલ્લેખ છે?	
૩	શું શાળા બોર્ડ પર આકસ્મિક સ્થળાંતર યોજના અને સ્ત્રોતોનો નકશો દર્શાવ્યો છે?	
૪	શું શાળામાં સંકેતો સાથે પર્યાપ્ત કટોકટીમાં બહાર નીકળવાના માર્ગ બતાવેલા છે?	
૫	શું શાળામાં અગ્નિશામક સાધનો પૂરતી સંખ્યા સ્થાપિત કરેલા છે અને નિયમિતપણે ફરી ભરવામાં આવે છે?	
૬	શું યોજના સરકારી સેવાઓ અને સંબંધિત શિક્ષણ અધિકારીઓને કટોકટીની જાણ કરવાની પ્રક્રિયા સ્પષ્ટપણે દર્શાવેલી છે?	
૭	શું કાર્યસ્થળથી એક કિલોમીટરની અંદર અને એક કિલોમીટર સુધીના સંભવિત જોખમો સુનિશ્ચિત કરવામાં આવે છે?	
૮	કાર્યકારી ટુકડીના નેતાઓ, વર્ગ શિક્ષકો, ઓફિસ સ્ટાફ અને વિદ્યાર્થીઓ- જેવા મુખ્ય કર્મચારીઓની ભૂમિકાઓ અને જવાબદારીઓ સ્પષ્ટ રીતે વ્યાખ્યાયિત કરેલી છે?	
૯	શું યોજના વિષેષ જરૂરિયાત ધરાવતા(વિકલાંગ) વિદ્યાર્થીઓને સંબોધિત કરે છે?	
૧૦	શું DM ટુકડીને કેવી રીતે તાલીમ આપવામાં આવશે તે અંગેની યોજના વર્ણવેલી છે?	
૧૧	શું મોક કવાયત કરવા માટે યોજના કેલેન્ડર પ્રદાન કરેલ છે?	
૧૨	શું શાળાએ મોક કવાયત હાથ ધરવામાં આવેલ છે?	
૧૩	શું પુસ્તકાલયો, પ્રયોગશાળાઓ, કચેરીઓ અને વર્ગખંડોમાં બિન-માળખાકીય શમનનાં પગલાં લેવામાં આવ્યા છે (જેમ કે અલમિરાહ, છાજલીઓ, બ્લેક બોર્ડ, સીલીંગ ફેન, કુલર, પાણીની ટાંકીઓ વગેરે દિવાલો, છત અથવા ફ્લોર માટે સુરક્ષિત છે)	
૧૪	શું શાળામાં માળખાકીય અને બિન-માળખાકીય સુરક્ષાની તપાસ કરવામાં આવી છે?	

ક્રમ નંબર	વિગતો	હા/ના
૧૫	શાળાએ જ્વલનશીલ અને ઝેરી પદાર્થોના સંગ્રહના સંદર્ભમાં સુરક્ષા નિયમોનું પાલન કર્યું છે	
૧૬	શાળાના પરિસરમાં ખુલ્લી ભૂગર્ભ જળ ટાંકીઓ, બોરવેલ, ખોદકામ-કૂવા ખાડા છે?	
૧૭	શું આ યોજનાને સ્થાનિક પોલીસ અને ફાયર બ્રિગેડે સમર્થન આપ્યું છે?	
WASH અનુસાર સૂચિ		
૧8	શું શૌચાલયમાં યોગ્ય હવા-ઉજાસ રાખવામાં આવ્યું છે?	
૧૯	શું શૌચાલયોમાં બાળકને અનુકૂળ કડી સાથેનો દરવાજો આપવામાં આવ્યો છે?	
૨0	શું દર ૪0 છોકરીઓ/છોકરાઓ દીઠ ૧ ટોઇલેટ સીટ આપવામાં આવેલ છે?	
૨૧	શું દર ૧૫ છોકરીઓ/છોકરાઓ માટે ૧ મુતરડી આપવામાં આવેલી છે	
૨૨	શું શાળામાં ગોપનીયતા અને સુરક્ષાની જરૂરિયાતો માટે છોકરાઓ અને છોકરીઓ માટે અલગ પ્રવેશ છે	
૨૩	શું શૌચાલયની અંદર કચરાપેટી આપવામાં આવેલી છે?	
૨૪	શું શૌચાલયની બેઠકો અને પેશાબમાં ફ્લશિંગ માટે પાણી પુરવઠો પૂરો પાડવામાં આવે છે અને જાળવવામાં આવે છે?	
૨૫	શું શૌચાલયમાં સફાઈ અને હાથ ધોવા માટે સાબુ અને પાણી ઉપલબ્ધ છે?	
૨૬	શું છોકરીઓના શૌચાલયની અંદર સેનેટરી પેડ વેન્ડિંગ મશીન ઉપલબ્ધ છે?	
૨૭	ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા બાળકો માટે તેમની જરૂરિયાત મુજબના)CWSN) (શાળામાં ઓછામાં ઓછું એક(શૌચાલય ઉપલબ્ધ છે?	
૨૮	જો હા, તો શું ઉંચી પાળી, પટ્ટો, પકડવા ટેકો, સરળ માર્ગ વગેરે બનાવીને ભૌતિક અવરોધ વિના પ્રવેશ આપવામાં આવે છે?	

પરિશિષ્ટ-૭: શાળા આપત્તિ વ્યવસ્થાપન કીટ

- ટોર્ચ/ બેટરી સંચાલિત ફ્લેશલાઈટ
- પ્રાથમિક સારવાર કીટ, રક્તસ્રાવ નિયંત્રણ ઉત્પાદનો
- અસ્થાયી આશ્રય (તંબુ અને તાડપત્રી)
- ત્રણ સ્તરવાળા માસ્ક
- જંતુનાશક વાઈપ્સ
- રેતીની ડોલ
- અગ્નિશામકો
- પ્રભારી શિક્ષકને નિયુક્ત કરવા માટે ટોપી અથવા સીટી
- ફોટા સાથે વિદ્યાર્થીઓની યાદી
- ખાસ જરૂરિયાતો ધરાવતા વિકલાંગ વિદ્યાર્થીઓની યાદી અને તેઓ માટે શું જરૂરી છે
- ધાબળા
- સ્ટ્રેચર
- સીડી
- જાડું દોરડું
- અવિકારીય ખોરાક અને પાણી, દરેક વિદ્યાર્થી માટે પૂરતું છે
- જળ શુદ્ધિકરણ ગોળીઓ

પરિશિષ્ટ-૮: આપત્તિ/ અકસ્માત અહેવાલનું ફોર્મેટ

શાળાનું નામ			
સરનામું			
સંપર્કની વિગતો			
તારીખ			
સમય			
આપત્તિ/અકસ્માતના પ્રકાર			
અસરગ્રસ્ત લોકોની સંખ્યા			
મૃત્યુ	શિક્ષકો	વિદ્યાર્થીઓ	અન્ય સ્ટાફ
ઘાયલ			
સંપત્તિને નુકશાન			
પ્રતિભાવ એજન્સીઓ	૧.		
	૨.		
	૩.		
	૪.		
	૫.		
ઘટનાનું વર્ણન			
પ્રતિભાવનું વર્ણન			

GUJARAT INSTITUTE OF DISASTER MANAGEMENT
BUILDING RESILIENCE

GSDMA

GCERT
Gandhinagar

શિક્ષણનો અધિકાર
સમગ્ર શિક્ષા
સૌ ભણે, સૌ આગળ વધે

unicef
for every child